

GENEROLO
JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO
AKADEMIJOS
ŽURNALAS

2021

Nr. 1 (148)

KARIŪNAS

**VISI – Į
APKASUS**

Viskas, kad būtų
laisva Lietuva

ERASMUS

Neišdildomi
studijų
Prancūzijoje
ispūdžiai

VEIDAI

Turėk įžūlumo
nepasiduoti!

**AKADEMIJOS
PULSAS**

Atliks pareigą
Tėvynei

BE REIKALO NEPAKELK,
BE GARBĖS NENULEISK!

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

ŠIAME NUMERYJE

KARIŪNAS 2021 m. Nr. 1 (148) | ISSN 2029-6045

KARIŪNAS

Leidžiamas nuo 1932 m. spalio 25 d.

VISI – Į APKASUS

Viskas – kad būtų laisva Lietuva | 2

AKADEMIJOS PULSAS

Nepriklausomybės laužai pagal COVID-19 scenarijų | 8
Prisiminkime jį ir jo darbus | 10
Valstybei reikšmingas konkursas | 12
Netrūko diskusijų | 14
Birželio sukilimui – 80! | 15
Eisime į jūrą... | 17
Turi išlikti ramus | 20
Pati svarbiausia priesaika | 22
Atliks pareigą Tėvynei | 24

IŠŠŪKIAI

Informacinis karas – karas be aukų? | 32

ISTORIJOS VINGIAI

1941 m. birželio 23 d. sukilimas Panevėžio apskrities Pušaloto valsčiuje | 34
Ateivis naujajame pasaulyje | 38

VEIDAI

Turėk įžulumo nepasiduoti! | 40

TAI ĮDOMU

Napoleono pirmoji pergalė: Tulono apgultis | 44

POKALBIS

Pilietiškumas dabartinėje Lietuvos politikos erdvėje | 52

ERASMUS

Neišdildomi studijų Prancūzijoje išpūdžiai | 56

SPORTAS

5 pratimai, kuriuos visi turėtų daryti | 58

Kariūnų bataliono vado taurė 2021 | 60

ŽURNALO REDAKCINĖ KOLEGIJA

VYRIAUSIASIS REDAKTORIUS –
Mantas STANKEVIČIUS,
Mantas.Stankevicius@gmail.com

AUTORIAI:
krn. Goda BILSKYTĖ,
Goda.Bilskyte@lka.lt
Norbertas ČERNIAUSKAS,
Viktor DENISENKO,
Tadas JASKELEVIČIUS,
krn. Ignas Vytautas KARGAUDAS,
krn. Vytautė KUPČIUNAITĖ,
Vytaute.Kupciunaite@edu.lka.lt
krn. Paula LIŠAUSKAITĖ,
Paula.Lisauskaite@edu.lka.lt
lt. Povilas MASONIS,
Povilas.Masionis@edu.lka.lt
Andrius PAULIUKIČIUS,
mjr. Donatas SUCHOCKIS,
Donatas.Suchockis@mil.lt

krn. Rokas ŠARKUS,
Rokas.Sarkus@edu.lka.lt
doc. dr. Manvydas VITKŪNAS
Manvydas.Vitkunas@lka.lt

ŽURNALĄ RENGIA:

Nijolė ANDRIUŠIENĖ
Kalbos redaktorė
Laima ADLYTĖ
Dizainerė
Eimantas GENYS
Fotografas

SPAUSDINA

Lietuvos kariuomenės Karo kartografijos centras,
Muitinės g. 4, Domeikava,
LT-54359 Kauno r.
Tiražas 1000 egz.
Užsakymas GL-323

Žurnalas platinamas nemokamai.
Leidžiamas kas trys mėnesiai.

DĖL ŽURNALO PRENUMERATOS PRAŠOME KREIPTIS:

Karo mokslų informacijos ir leidybos centras,
tel. (8 5) 2735549,
[el. p. biblioteka@lka.lt](mailto:el.p.biblioteka@lka.lt)

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Šilo g. 5A,
LT-10322 Vilnius

Viršelio nuotrauka Eimanto GENIO

TAVO KALIBRO UNIVERSITETAS

Krn. Rokas ŠARKUS
Ltn. Povilas MASIONIS

Viskas – kad būtų *LAISVA LIETUVA*

„Mes čia esame surinkti ne tam, kad gražiai vaikšiotume, o kad gerai gebėtume mušti priešą mūsų lauke“, – į galvą šovė generolo Vinco Grigaliūno-Glovackio citata vos tik pradėjus rengti tekstą apie Kariūnų bataliono pratybas.

Pagaliau Kariūnų batalionas kaip vienas gali dalyvauti pratybose ir aktyviau veikti nei iki šiol. Pagaliau kariūnai patys gali vadovauti, priimti sprendimus ir vykdyti užduotis. Jų pareigos Kariūnų batalione neturėtų būti susijusios tik su skyriaus, būrio, kuopos vedimu į valgyklą, dokumentacijos rengimu, susitikimais ir administravimu. Deja, bet ilgą laiką buvo būtent taip. Net neabejojame, kad kažką tokių pratybų organizavimas priverčia padirbėti „neįprastai daug“. Tačiau šiais mokslo metais dalyvavome bataliono pratybose „Šaltas įtūžis“ sausio mėnesį ir „Karštas įtūžis“ birželio mėnesį. Simboliška, kad pratyboms suteikti tokie pavadinimai, nes oro sąlygos visiškai atitiko metų laiką ir tapo tam tikru iššūkiu bei įniršio patikrinimu.

Salaspilio ir Durbės mūšių kuopos sausio mėnesį vykdė gynybos, o Žalgirio ir Saulės mūšio – puolimo veiksmus. Birželio mė-

nesį apsikeitėme vietomis, tad kažkam jau teko planuoti gynybą, o kitiems – puolimą. Pagal pratybų scenarijų gynybą vykdančios kuopos turi apsaugoti Dr. Ziggy, padėjėjus ir infrastruktūrą, nes jie gamina cheminį ginklą. Tuo tarpu puolantieji privalo pasiekti Dr. Ziggy, padėti sprogmenis ir sunaikinti jį ir jo infrastruktūrą. Tokios yra pergalės arba pralaimėjimo sąlygos. Galime pasidžiaugti, kad šios pratybos suteikia galimybę ne tik kariūnams išeiti iš auditorijų į mūšio lauką, bet ir profesinės karo tarnybos kariams parodyti pavyzdį būsimiems Lietuvos kariuomenės karininkams.

„Šaltas įtūžis“ – pirmasis bandymas. Drąsiai galima teigti, kad jis buvo sėkmingas, nepaisant logistinių problemų, nesklandumų, tačiau tai yra visiškai natūralu, ypač pirmąjį kartą. Buvo neapsakomai gera kartu su kuopa vykdyti gynybą, nes tik tokiu būdu

galime sukurti vieningą ir draugišką vienetą. Yra skirtumas tarp lyderystės klasėje ir lyderystės pratybų lauke, ir tai akivaizdžiai matyti. Pratybos kuopų valdymo ir vadovavimo grandinei neapsakomai naudingos, nes būtent kariūnai turi sugalvoti ir įvykdyti savo sumanymą.

„Šaltas įtūžis“ atskleidė, kas neapsiriboja tik klase, tobulina savo individualius įgūdžius, o kam dar reikia tam tikrose srityse pasivyti draugus. Toks ir yra treniruočių tikslas.

„Karštas įtūžis“ – antrasis bandymas ir, akivaizdu, kur kas labiau pavykęs. Pratybų organizavimas ir pačios pratybos vyko sklandžiau ir greičiau. Teigiamas dalykas – kartu su kariūnais dalyvavo ir Vilniaus Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės 8-osios kuopos 6-asis būrys, kuris imitavo vietines ginkluotąsias pajėgas, priešiškus veiksmus naudojančias ir prieš besiginančiuosius, ir prieš puolančiuosius. Taip pat turėjo dronus, ir kariūnai įsitikino jų pranašumu ir galimybėmis bei reikšme mūšio lauke. Dronai – tai, ko trūksta Kariūnų

batalionui. Kiekviena kuopa turėjo priskirtą žvalgybos grandį, sudarytą iš Karo akademijos Žvalgybos būrio žvalgų. Tai irgi nauja praktika, kuri pasiteisino šimtu procentų, nes kuopų ar būrių vadai visada galėjo jais pasikliauti ir gauti reikiamos papildomos informacijos vykdydami užduotį. Galima tik pasidžiaugti, kad Salaspilio mūšio kuopos žvalgams pavyko pasiekti Dr. Ziggy, padėti sprogmenis ir įvykdyti esminę užduotį.

Pratybose kovojama ne tik su „priešškomis pajėgomis“, bet svarbiausia – su saviimi. Niekada nereikia pamiršti, kad aplinkui yra tavo draugai, todėl rūpintis reikia ne tik saviimi, bet ir jais, nes be jų mūšio lauke mes – niekas.

Salaspilio mūšio kuopos kariūnas Dominikas Sabaliauskas taip pat pasidalijo savo mintimis apie šias pratybas. Įdomu, jog per pratybas „Šaltas įtūžis“ kariūnas ėjo kulkosvaidininko pareigas, o jau „Karšto įtūžio“ metu buvo skyriaus vadas, todėl visiškai skyrėsi jo atsakomybė, užduotys ir galimybės.

Kariūnas D. Sabaliauskas į klausimą, kas pasikeitė sausio ir birželio mėnesiais, atsakė

labai paprastai: „Pasikeitė pareigos, kartu su jomis ir atsakomybė už savo karius, pasikeitė ir visa pratybų eiga. Viena, kai tau tenka tempti kulkosvaidį ir per daug neapsikrauti, ir kita, kai eini su būrio vadu ieškoti palankios vietos paramai išdėstyti ir jauti jaudulį ir pareigą viską atlikti teisingai. Kad ir kokios būtų pareigos, reikia stengtis ir kaupti praktinę patirtį.“

Ne paslaptis, kad Karo akademijos kariūnai daug laiko praleidžia mokydami. Puiku, kai tai, ką išmoksti auditorijoje, gali pritaikyti ir praktiškai. „Skelbiau skyriaus vado įsakymą, viskas praėjo ganėtinai neblogai. Pagrindiniais iššūkiais tapo būtinybė labai išigilinti į patį įsakymą, atkreipiant dėmesį į detales, ir sumanymą, taip pat ir šokia tokia auditorijos baimė, su kuria pas-

taruoju metu turiu vis mažiau problemų“, – teigė D. Sabaliauskas.

Pratybų sumanytojas ir organizatorius Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karybos studijų grupės viršininkas plk. Ričardas Dumbliauskas atsakė į dabar jau leitenanto Povilo Masionio pateiktus klausimus.

– Kaip kilo mintis organizuoti viso bataliono pratybas?

– Mūsų amato principas – kad karys turi kariauti arba tam ruoštis, žinoti savo vietą kovos rikiuotėje ir savo manevrą karo metu, visa kita yra tik „nuomonė“, t. y. įsivaizdavimai, išvedžiojimai ir kitokie pliurpalai. Tai galioja ir karinėms įstaigoms. Tai

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karybos studijų grupės viršininkas plk. Ričardas DUMBLIAUSKAS

„Iš kariūnų tikimasi jėgos, drąsos, savo lygmeniui deramo meistriškumo ir garbingumo.“

esu įsisąmoninęs nuo 1991 metų pradžios, kai ir kilo ši mintis. Kariūnas yra karys, atliekantis karo tarnybą karinėje mokymo įstaigoje. Čia cituoju Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymą. Taigi jam taip pat galioja minėtas principas, net nekalbu apie PKT karius, kurie, jei bent kartą per metus paros nepraleidžia poligone, yra „zuikiu“ važiuojantys krašto apsaugos vagone. Prieš metus skaitant kariūnų atgalinio ryšio pranešimus paaiškėjo, kad kai kurie pasigedo LKA karinio veiksmo. Taip kilo noras patenkinti, disponuojant minimaliais resursais, šias kariūnų „užgaidas“, nes mintys ir žodžiai turi savybę kartais realizuotis.

– Ko tikimasi iš kariūnų pratybų metu? Ką norima pasiekti?

– Iš kariūnų tikimasi jėgos, drąsos, savo lygmeniui deramo meistriškumo ir garbingumo. Visi, kas ieško „pliuso“, niurzglos, amžini „unhepiei“ yra pasitikėjimo vagys, bet prieš tokius, patikėkite, yra vaistų. Apskritai pratybos orientuotos į sąlygų sudarymą, kad pusmečiui į vadovaujamas pareigas paskirti kariūnai pademonstruotų vadovavimo įgūdžius, kiek rimtesnius, negu gebė-

jimą nuvesti padalinį į valgyklą pusryčiauti.

– Ar kariūnai patobulėjo po žiemos pratybų? Ar pasiekė aukštesniosios vadovybės iškeltus tikslus? Jei taip, kas konkrečiai buvo pasiekta ar įgyvendinta?

– Karys tobulėja kasdien, nes, jei nežen-gi žingsnio pirmyn, vadinasi, eini atgal. O čia ribų nėra, nes gynybos reikalai – tai horizontas. Priartėji, o jis tolsta. Per „Šaltą įtūžį“ nebuvo vertinimo pagal standartą, nes pirmas kartas, o per „Karštą įtūžį“ – buvo, ir džiugu, kad visos kuopos jį įveikė. Čia, kaip sakoma, pasiek standartą arba mirk bandydamos. „Karšto įtūžio“ scenarijus buvo sudėtingesnis, įtraukta „trečioji jėga“ – šauliai, išbandytas civilių mūšio lauke elementas.

– Kokie ateities planai dėl šių pratybų? Gal yra minčių kažką keisti?

– Planuojama keisti vietas, taktinių veiksmų pobūdį, įvesti naujų elementų, būtų gerai, kad ateityje kiekvienas kariūnas per 4 studijų metus „prasisuktų“ per 8 trumpalakes pratybas. O mintis visada viena – viskas tam, kad būtų laisva Lietuva.

Nepriklausomybės laužai

pagal COVID-19 scenarijų

Mjr. Donatas
SUCHOCKIS

Dvylika metų – tiek gyvuoja tradicija Laisvę pasitikti prie laužo su dainomis bičiulių ir ginklo brolių draugijoje. Ši tradicija iki šiol buvo neatsiejama nuo Stalo kalno, kur kariūnai budėdami pasitikdavo Kovo 11-ąją. Tačiau šie metai daugeliui buvo kitokie: dar 2020-aisiais su trenksmu paminėję Laisvės 30-ąją sukaktį, buvome bene vieninteliai šia proga organizavę tokio masto renginį. Jau po savaitės visi masiniai renginiai buvo atšaukti, minėjimai perkelti arba atidėti – šalis persiorganizavo kovai su visais sritimis apėmusiu virusu.

#K11

2021-aisiais, Lietuvai vis dar kovojant su nematomu priešu, nusprendėme tradicijos neapleisti, nors moralinio pagrindo tam tikrai būta. Dar daugiau – su Kariūnų taryba iškėlėme kartelę į kitą lygį – pasiryžome tradicinį „laužų“ renginį perkelti į žydruosius ekranus. Teko susitaikyti, kad laukia nelengvas uždavinys, milžiniška atsakomybė ir visiškai nauja patirtis – organizuoti televizijos laidos filmavimą.

Kaip jau įprasta, Kariūnų taryba noriai ėmėsi planavimo ir administravimo klausimų, visuomenininkai ir atlikėjai mielai sutiko prisidėti prie renginio neatlygintinai. Net filmavimo komanda pasiryžo imtis ambicingo projekto už minimalų atlygį. Reikia pripažinti, kad televizijos kanalo ir filmavimo komandos vadovai šiek tiek dvejojo – tiek dėl techninių galimybių, tiek dėl mūsų scenarijaus įgyvendinimo,

tiek dėl vadybinių gebėjimų, nes suvokė, kad šioje srityje neturime jokios patirties. Turėdami ribotus resursus, tačiau neribotą fantaziją ir geležinį užsispyrimą, nusprendėme nesidairyti atgal ir padovanoti Lietuvai kuo gražesnę šventę pagal COVID-19 pakoreguotą scenarijų.

Situaciją paaštrino kovo pradžioje pradėję keistis orai. Gausius sniego patalus ėmė staigiai tirpdyti pavasario saulė. Pažliugęs Stalo kalnas, galiojantys ribojimai dėl pandemijos ir nežinia, kokie laukia orai, buvo dar vienas paskutinės minutės iššūkis. Teko priimti skausmingą, tačiau būtiną sprendimą – nerizikuoti renginio kokybe ir perkelti jo filmavimą – pirmą kartą istorijoje – nuo Stalo kalno į Karo akademiją. Sprendimas nelengvas, tačiau negalėjome rizikuoti – į pažliugusias per atlydį kalno prieigas sunkiąja technika bandyti užtempti strigsiantį filmavimo komandos transportą.

Smagioji dalis – Kovo 11-ąją pasitikome su dainomis prie milžiniško laužo. Kaip jau įprasta, savo dainas Lietuvai dovanojo žinomi atlikėjai ir kariūnai. Nuskambėjo kariūnų roko grupės „Vytis“ debiutinė dainos „Bolševikai tegul žino“ versija, atlikta kartu su vokaliniu vyrų ansambliu „Ugnia-vijas“. Kariūnų choras Vasario 16-ąją atliko naujai suskambusią Andriaus Mamontovo dainą „Geltona, žalia, raudona“, be abejo, kartu su pačiu jos autoriumi. Su choru taip pat pasirodė Raminta Naujanytė-Bjelė. Prie laužo, karinės technikos fone, savo programą atliko Vidas Bareikis, „8 Kambarys“, ugnies ir šokio grupė „13“, Vilgailė Narkevičiūtė. Istorijomis apie tarnybą ir meilę Lietuvai pasidalijo Gabrielius Liaudanskas Svaras, Justina Ragauskaitė, kpt. Algirdas Navasaitis, vyr. srž. Benas Šimkus. Renginį išskilmingai atidarė Gedimino štabo bataliono Garbės sargybos kuopa su grupės „13“ ugnies meistrais. Viską vainikavo, kaip visada, bendrai sugiedota „Tautiška giesmė“ ir partizanų priesaika, primenanti mūsų visų Laisvės kainą.

Džiaugiamės, kad tradicija nenutrūko, bent širdimis prie Laisvės laužo pasišildė daugybė lietuvių, o 2022-aisiais tikimės grįžti ant Stalo kalno ir susitikti su visais gyvai.

Prisiminkime *ji* ir jo darbus

Archyvinės
ir artimųjų
nuotraukos

Balandžio 19 d. rytinės rikiuotės metu paminėtos Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos absolvento, vyresniojo leitenanto Normundo Valterio 25-osios žūties metinės. Vyr. ltn. N. Valteris žuvo 1996 m. balandžio 17 d., vykdydamas užduotį tarptautinėje taikos operacijoje Bosnijoje ir Hercegovinoje.

minimais, dažnai ji cituoja, persako jo mintis, kurios buvo aktualios prieš 25 metus ir tokios liko iki šiol. „Tuomet su Normiu išvystėme tokią savotiškai „crazy“ filosofiją: „Jei tu pats mirties nevensi, ji tavęs vengs. O tai kariui naudinga. Suprask – užduotis ir bet ką gyvenime vykdyk drąsiai, žvelk mirčiai į akis, ir ji tave aplenks. Tai buvo jaunatviškas požiūris į gyvenimą. Bet to kažkuriame kario gyvenimo etape ir reikia...“, – pasakoja artimas N. Valterio draugas ir bendražygis, tarptautinės Šiaurės Rytų divizijos štabo viršininkas plk. Darius Vaicikauskas, 1996 m. kartu dalyvavęs tarptautinėje misijoje, su juo studijavęs Karo akademijoje.

Akademiją ir visus karius vienija dar viena Normundo pasakyta frazė: „Mes (karinė bendruomenė) jau esam kitokie ir mus kiti gal ne visada supranta. Todėl mes visada

Vyr. ltn. N. Valteris buvo vienas pirmųjų Lietuvos karo akademiją baigusių šalies karininkų. Prie jo paminklinio akmens Karo akademijoje kariūnai padėjo gėlių, bendruomenė tylos minute pagerbė žuvusiojo atminimą.

Rikiuotės metu Akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius prisiminė Normundą, su kuriuo jam teko tarnauti, kaip atsidavusį karininką ir patikimą bendražygį: „Tai buvo geras draugas, mylintis sūnus, žmogus, kuris mylėjo kitus, mylėjo Lietuvą. Jis drąsiai vyko į karines operacijas ir vienoje jų paaukojo savo gyvybę, kad būtų saugu kitiems. Prisiminkime jį ir jo darbus.“

Artimiausi draugai, dalydamiesi prisi-

turime laikytis drauge. Visuomet – taikos ar karo metu – tai bus mūsų gelbėjimosi ratas!“

Tarnybos draugų iniciatyva jo atminimui įamžinti Karo akademijos kieme buvo atidengtas paminklinis akmuo ir atminimo

„Tai buvo geras draugas, mylintis sūnus, žmogus, kuris mylėjo kitus, mylėjo Lietuvą. Jis drąsiai vyko į karines operacijas ir vienoje jų paaukojo savo gyvybę, kad būtų saugu kitiems. Prisiminkime jį ir jo darbus.“

lenta, muziejuje yra surinkta ir eksponuojama istorinė medžiaga apie vyr. ltn. N. Valterį, stovi informacinis stendas. Jo vardu pavadintos kareivinės, kuriose jis gyveno besimokydamas Akademijoje.

Po mirties vyr. ltn. N. Valteris už pasiaukojimą ir narsą taikos įgyvendinimo misijoje Bosnijoje ir Hercegovinoje buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu ir NATO medaliu už tarnybą.

LKA.LT inf.

Valstybei reikšmingas *konkursas*

Eimanto
GENIO
nuotraukos

Ką žinai apie Lietuvos kariuomenę? – vyresniųjų klasių moksleivių klausė jau 26-ąją kartą surengto konkurso organizatoriai – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos kariuomenė.

Gegužės 13 d., laikydamiesi griežtų koronaviruso prevencijos reikalavimų ir rekomendacijų, Lietuvos karo akademijos stadione įrengtame palapinių miestelyje vyresniųjų klasių moksleiviai varžėsi šio konkurso finale dėl geriausio Lietuvos kariuomenės ir karo istorijos žinovo vardo.

Tam, kad patektų į finalinį renginį Karo akademijoje, moksleiviai savo žinias turėjo parodyti nuotoliniu būdu sprenddami testą. Balandžio 14 d. nuotoliniu būdu surengtame konkurso II etape dalyvavo apie 140 moksleivių iš visos Lietuvos. Užsiregistravę konkurso dalyviai, jungėsi prie nuotolinio mokymo sistemos MOODLE ir iki pagrindinio testo dienos galėjo

spresti palengvintą jo variantą. Testo dieną moksleiviai per 40 minučių turėjo atsakyti į 40 atsitiktine tvarka sudėliotų klausimų.

Moksleivių konkurso klausimus (II etapo testo ir finalo), apimančius nuo viduramžių iki moderniosios Lietuvos kariuomenės laikotarpio istoriją, šalies gynybą ir tarptautinį saugumą, parengė komisija, kurią sudarė krašto apsaugos sistemos ir Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto atstovai.

Į finalą susirinkusius moksleivius ir mokytojus pasveikino ir su jais bendravo krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus, Lietuvos kariuomenės vadas gen. lt. Valdemaras Rupšys ir Lietuvos karo akademijos viršininko pavaduotojas

ugdymui plk. lt. Paulius Diliūnas.

„Matau daug gražaus, patriotiškai nusiteikusių, pilietiško jaunimo ir nuostabių pedagogų, – į susirinkusiuosius kreipėsi Lietuvos kariuomenės vadas gen. lt. Valdemaras Rupšys. – Kai parodote savo žinias apie kariuomenę, taip pat apie Lietuvą, valstybės gynybą, konkursas tampa reikšmingas ne tiek kariuomenei, kiek mūsų valstybei.“

26-ajame moksleivių konkurse „Ką žinai apie Lietuvos kariuomenę“ nugalėjo Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijos moksleivis Kęstutis Kaminskas. Mokiniai iš Šiaulių rajono konkursui padėjo pasiruošti istorijos mokytojas Rolandas Tamošaitis. 2-ąją vietą užėmė Danielis Verikas iš Pabradės

„Ryto“ gimnazijos (mokytoja Dan-guolė Grincevičienė), 3-ioji vieta atiteko Nojui Kochanauskui iš Prienu „Žiburio“ gimnazijos (mokytoja Vilija Juodsnuikienė).

Šių metų konkurso nugalėtojas K. Kaminskas mokosi paskutinėje gimnazijos klasėje ir šiemet planuoja stoti į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją.

Konkurso nugalėtojai ir jų mokytojai buvo apdovanoti pagrindi-

niais – piniginiiais – prizais, o visi dalyviai – atminimo dovanėlėmis ir suvenyrais. Be to, Lietuvos kariuomenės vadas apdovanojo vardinėmis monetomis mokytojus, kurie ne vienus metus rengė konkursui moksleivius ar kitais būdais prisidėjo prie konkurso žinomumo ir tradicijų plėtros.

Karo akademijos stadione moksleiviai ir mokytojai galėjo stebėti kariūnų parengtą šios išskirti-

nės Lietuvos aukštosios mokyklos, kurioje derinamos universitetinės studijos ir karinis rengimas, kokybiškai rengiami ir ugdomi visapusiškai išsilavinę ir atsakingi karininkai lyderiai, vykdomi moksliniai tyrimai, pristatymą, apžiūrėti Karo policijos naudojamą visureigį HMMWV, kitų kariuomenės padaliniių inventorių ir techniką.

LKA.LT ir Lietuvos kariuomenės inf.

Netrūko diskusijų

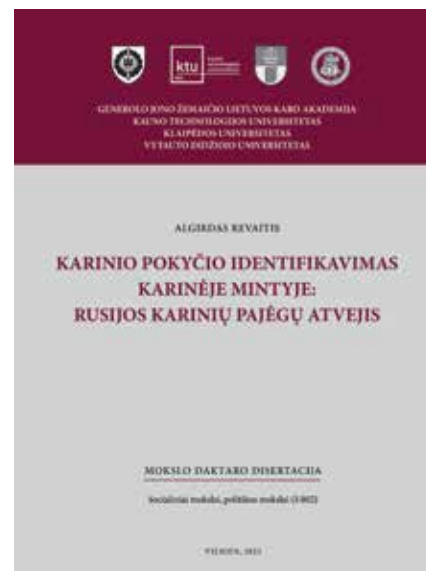

Lietuvos karo akademijoje buvo apginta trečioji daktaro disertacija. Mjr. Algirdo REVAIČIO mokslo darbas „Karinio pokyčio identifikavimas karinėje mintyje: Rusijos karinių pajėgų atvejis“ buvo puikiai įvertintas ir palydėtas linkėjimu autoriui parašyti knygą.

doktrinoje ir Rusijos karinėje mintyje tiriamuoju laikotarpiu (2008 m. rugsėjo mėn. – 2017 m. gruodžio mėn.), išnagrinėti Rusijos karinę kampaniją Sirijoje ir įvardyti esminius Rusijos karinių pajėgų praktinius karybos tipus ir juos apibūrinančius aspektus, apibrėžti institucionalizuotų doktrininių ir įsitvirtinusių neoficialių karybos idėjų tarpusavio ryšį ir jų sąveiką su Rusijos karyba Sirijoje.

Pasak A. Revaičia, atliktas tyrimas yra novatoriškas dėl bandymo plėtoti karinio pokyčio teoriją, nustatant naują reikšmingą kintamąjį – karinę mintį. Šis kintamasis, suteikęs jam dvi reikšmes (papildančiąją arba alternatyviąją), leidžia nagrinėti karinio pokyčio priežastingumą ir nustatyti ne tik karinės doktrinos, bet ir karinės minties pokyčio indikatorius. Nors karinių idėjų naujovės palieka savo pėdsaką karinėse doktrinose ir karinis pokytis gali būti identifiukuotas nagrinėjant oficialias karines doktrinas, vis dėlto pirmiausia karinį pokytį pastebėti ir įvertinti reikėtų analizuojant karinę mintį perteklinčius tekstus.

Gindamas disertaciją, pats autorius pateikė kur kas daugiau ginamųjų teiginių ir sėkmingai juos apgynė. Tačiau recenzijose buvo iškelta dar daugiau klausimų. Vienas

jų – ar tarp daugiau nei 120 nagrinėtų šaltinių negalėjo pasitaikyti propagandinių?

A. Revaitis išsamiai paaiškino, kad šie straipsniai – tai tikrasis Rusijos mokslas, nagrinėjantis jų vidinę sistemą ir ieškantis, kaip veikti geriau. Autorius teigė, kad jam žinomi propagandiniai šaltiniai, tad į mokslinį tyrimą tokie šaltiniai nepateko. A. Revaitis nuodugnai atsakė ir į klausimą apie vertingų Rusijos publikacijų nagrinėta tema autorius. Jis paminėjo net detales apie vidines mokslininkų intrigas ir kodėl formuojasi „asmenybės“, nors tikri kūrėjai nebūtinai ir yra tos „asmenybės“.

LKA.LT inf.

Disertacijos tema pripažinta ypač aktuali, plačiau nenagrinėta ir itin svarbia. Recenzentai parengė ne vieną puslapį pastabų, kurios atsirado, kaip patys sakė, dėl to, kad darbas įdomus ir skatinantis diskutuoti.

Darbo tyrimo objektu tapo Rusijos karinės galios konceptualus komponentas: Rusijos karinė doktrina kaip oficiali komponento pusė ir Rusijos karinė mintis kaip neoficiali komponento pusė. Disertacijoje įvardytas tyrimo tikslas – įvertinti karinio pokyčio Rusijos karinėje mintyje įtaką Rusijos praktinei karybai.

Tikslui pasiekti buvo iškelti šie uždaviniai: išnagrinėti karinės doktrinos svarbą karinio pokyčio studijų raidoje, apibrėžti karinės doktrinos ir karinės minties tarpusavio ryšį karinio pokyčio procese ir jų santykį su karine praktika, konceptualizuoti karinės minties įtakos karybos praktikai reikšmes ir sukonstruoti analitinį įrankį joms nustatyti, identifiukuoti karinį pokytį 2014 m. Rusijos karinėje

Birželio sukilimui – 80!

Eimanto
GENIO
nuotraukos

Birželio 23 dieną ant Ramovės sienos buvo atidengta memorialinė lenta, skirta Birželio sukilimo 80-mečiui paminėti.

Akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius akcentavo lietuvių, kurie šimtmečius troško laisvės, nepriklausomybės ir savarakiškai tvarkyti savo gyvenimą, nepalaužiamą dviasį ir skatino prisiminti mūsų protėvių žygius, taip pat savo atsakomybę ir toliau saugoti laisvę.

Atminimo įamžinimo idėjos autorius Sakalas Gorodeckis, pristatydamas memorialinę lentą, išsamiai papasakojo apie Karo mokyklą, kaip vieną mažiau žinomų pasipriešinimo centrų: kaip sekami ir prižiūrimi karininkai negalėjo organizuoti pasipriešinimo ir ši atsakomybė krito ant puskarininkių pečių. Bet buvo svarbiausia – valia priešintis!

„Jeigu valią priešintis atkursime, išlaikysime, priešas mūsų bijos labiau nei bet kokio

„Jeigu valią priešintis atkursime, išlaikysime, priešas mūsų bijos labiau nei bet kokio ginklo.“

ginklo“, – motyvavo idėjos autorius susirinkusiuosius ir, padėkojęs plk. Ričardui Dumbliauskui ir kariūnams, kurie parėmė iniciatyvą, baigė savo kalbą.

Doc. dr. Manvydas Vitkūnas savo žodžiais vaizdžiai nupiešė niūrias sukilimo sąlygas – prigrūsti politinių kalinių kalėjimai, išvežamų tremtinių ešelonai ir netrukus prasidėsiančio karo tarp dviejų plėšrūnų – Stalino ir Hitlerio – milijoninių kariuomenių nuojauta. Situacija – atšiauri, bet lietuviai laukė, kada vėl galės iškelti trispalves.

Pagerbus sukilėlius tylos minute, buvo nuvežta gėlių padėti ant generolo Adolfo Ramanausko-Vanago – partizanų vado, kariūno Povilo Ožiūno, Jurgio Potiejaus kariūnų sutvarkytų kapų, j. ltn. Igno Talansko paminklinio akmens.

LKA.LT inf.

Sakalas
GORODECKIS

Eimanto GENIO nuotraukos

BIRŽELIO SUKILIMAS

1941 m. birželio sukilimas – tai ginkluotas Lietuvos aktyvistų fronto vadovaujamas sukilimas Lietuvos nepriklausomybei atkurti, prasidėjęs 1941 m. birželio 22 d. nacių Vokietijai užpuolus Sovietų Sąjungą. Sukilėliai, tuo metu vadinti partizanais, veikė visoje Lietuvoje, aktyviausiai Kaune ir Aukštaitijoje. Birželio 23 d. sukilimas prasidėjo ir Vilniuje. Čia daugiau nei 15-oje sukilimo židinių veikė sukilę lietuviai kariai, policininkai, civiliai partizanai. Tautos sukilimo metu Lietuva aiškiai parodė – jos žmonės siekia gyventi laisvi, nori ir yra verti būti savo žemės šeimininkais. Sukilimo dalyviai nusipelnė mūsų pagarbos ir atminimo, kaip ir kiti Lietuvos laisvės kovotojai.

Eisime į JŪRĄ...

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnams, baigusiems studijas Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje (LAJM), birželio 25 d. buvo įteikti bakalauro diplomai, bakalauro studijų ir Karinių jūrų pajėgų Jaunesniųjų karininkų vadų mokymų baigimo pažymėjimai.

Eimanto
GENIO
nuotraukos

Diplomus absolventams įteikė LAJM direktorius Vaclavas Stankevičius, studijų baigimo pažymėjimus – Karinių jūrų pajėgų vadas jūrų kpt. Giedrius Premeneckas.

„Galite didžiuotis savimi, kad esate jūrininkai, kad studijavote mokykloje, kuri Lietuvoje yra išskirtinė. Kas sudaro jūrų valstybę? Jos pagrindas yra ne tik uostas, ne

tik laivai, bet ir mokymo įstaigos ir, svarbiausia, personalas. Jūs esate viena svarbiausių jūrinių valstybių dalių“, – į absolventus kreipdamasis kalbėjo jūrų kpt. G. Premeneckas.

Pasveikinti kariūnų į ceremoniją atvyko Karo akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius.

„Akademijoje stengiamės sukviesti būsimus kariūnus ir paraginti juos mokytis Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje – taip atverti jiems kelią į jūrą. Tikiuosi, kad jūra jus mylės ir jūs tuo didžiuositės,

„Galite didžiuotis savimi, kad esate jūrininkai, kad studijavote mokykloje, kuri Lietuvoje yra išskirtinė. Kas sudaro jūrų valstybę? Jos pagrindas yra ne tik uostas, ne tik laivai, bet ir mokymo įstaigos ir, svarbiausia, personalas. Jūs esate viena svarbiausių jūrinių valstybių dalių.“

būsime ištikimi jūrai, jūreiviams ir Karinėms jūrų pajėgoms“, – kariūnams linkėjo Karo akademijos viršininkas.

Tai jau šeštoji Lietuvos karo akademijos absolventų laida, kuri po pirmo kurso rudens semestro Akademijoje mokslus tęsė Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje. Kariūnai Justas Lekšas, Minvydas Kubilius ir Paulius Degutis baigė bakalauro studijų jūrų laivavedybos programą. Jau liepos mėnesį jie karininko tarnybą pradės Karinėse jūrų pajėgose: „Eisime į jūrą – būsim laivo navigatoriai, atsakingi už saugų plaukimą. Taip pat būsim karininkai, kurių pareiga – tinkamai vadovauti savo komandai, vesti jos narius į priekį. Kaip sutarsime su savo komandomis, tokius rezultatus ir pasieksime.“

Pagal Akademijos parengtą ir pradėtą taikyti Karinių jūrų pajėgų karininko rengimo modelį, KJP studijas sudaro trys pagrindiniai etapai – įstojimas į Lietuvos karo akademiją, pusės metų studijos Akademijoje

Pasveikinti kariūnų į ceremoniją atvyko Karo akademijos viršininkas plk. Juozas KAČERGIUS

pagal Gynybos technologijų vadybos programą ir 3,5 m. trukmės studijas Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje (LAJM) ir karinis rengimas KJP mokymo centre (Klaipėdo-

je). Sėkmingai baigusius studijas absolventams suteikiamas profesinio bakalauro laipsnis, atitinkamos kvalifikacijos ir karinių jūrų pajėgų leitenanto laipsnis.

LKA.LT inf.

„Eisime į jūrą – būsim laivo navigatoriai, atsakingi už saugų plaukimą.“

visą laiką pirmavo, tik paskutinėse rungtyse buvo aplenkta.

Paklaustas, kas treniruotėse užima daugiausia laiko ir reikalauja maksimalaus dėmesio, M. Kairys atsakė: „Tai vadinamoji „šalta treniruotė“, kada kūnas ir ginklas jaučia vienas kitą ir net užsimerkus ginklas nenukrypta nuo taikinio. Šoviniai nėra iššaunami, tačiau įgūdžiai lavinami su konkreto ginklo nuleistuku ir svoriu, priderinama stovėseną. Šūvis tik parodo, kaip buvo pasiruošta.“

„Nesvarbu, kaip jautiesi iki varžybų – šaudamas turi išlikti ramus, – tvirtina Mantas. – Todėl po šaudymo ir adrenalino nejauti. Tačiau tai nesustabdo – kaip tik skatina mokytis ir ruoštis kitoms varžyboms.“

LKA.LT inf.

„Nesvarbu, kaip jautiesi iki varžybų – šaudamas turi išlikti ramus.“

Turi išlikti ramus

Eduardo
STANISLOVO
nuotraukos

Prizinės vietos Lietuvos kariuomenės šaudymo varžybose Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos komandoms tampa įprastos. Jos vis lipa ant nugalėtojų pakyls, nes nenusileidžia net tituluotiems varžovams – Lietuvos kariuomenės profesionalams. Kariūnai žengia koja kojon su savo dėstytojais ir profesionaliais kariais.

Tai rodo ir varžybų rezultatai: šįkart tarp moterų krn. Donata Drobnytė užėmė trečiąją, komandinėse varžybose LKA1 komanda (mjr. Aurimas Sirvydis, mjr. Nerijus Milašius ir št. srž. Vadimas Sarokinas) – trečiąją ir tik 6 taškais atsilikusi nuo ginklo brolių LKA2 komanda (mjr. Martynas Vereška, krn. Mantas Kairys ir krn. Gustas Andrejauskas) – ketvirtąją vietą.

Buvo šaudoma iš pusiau automatinio karabino M14 į už 300 m esančius taikinius. Visiems varžybų dalyviams sudarytos vieno-

dos sąlygos sudarė galimybę pademonstruoti talentą ir įgūdžius. Komandų nariai buvo išskirstyti pamainomis, todėl iki paskutinių šūvių išliko intriga, kuri komanda surinks daugiausiai taškų.

Norint uždirbti šiuos taškus, reikia per 45 min. šauti 30 kartų iš 3 skirtingų padėčių: gulimos, stovimos ir klūpimos. Ir net tokios, atrodo, smulkmenos kaip saulė, pridengta debesies, gali „atidėti“ šūvį kelioms minutėms. Pasikeitus apšvietimui, paveiktas žmogaus sąmonės taiklumas gali sumažėti, o

dalyvis prarasti progą pelnyti taškų.

Per varžybas individualiai galima surinkti iki 300 taškų. Kaip tai pasiseka dalyviams, puikiai iliustruoja krn. Mantas Kairys, lyginamas šių ir praėjusių metų rezultatus: „Šios varžybos buvo labai įtemptos ir aukštesnio meistriškumo, nei praėjusių metų, kai tik vienas dalyvis perkopė 200 taškų ribą. O šiais metais tokių buvo keturi.“

Verta paminėti, kad birželio mėnesį Lietuvos kariuomenės šaudymo iš pistoleto varžybose LKA komanda užėmė 3-iąją vietą. Ji

Pati svarbiausia *PRIESAIKA*

Brigados generolo Kazio Veverskio poligone Kazlų Rūdoje birželio 23 d. Tėvynei prisiekė 45 Jaunesniųjų karininkų vadų mokymų (JKVM) klausytojai. Priesaikos ceremonija vyko ne rikiuočių aikštėje, o pratybų vietoje, besitvenkiant debesims ir artėjant gaivalingai vasaros audrai.

*Eimanto
GENIO
nuotraukos*

Kelias dienas tyrantis karštis pratybose intensyviai dalyvaujančių karių šventės nesugadino. Pasididžiavimo savimi ir ginklo broliais jausmas buvo juntamas kur kas stipriau nei kaitra, lėtinanti visa, kas gyva.

Ceremonijoje dalyvavęs Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karybos studijų grupės viršininkas plk. Ričardas Dumbliauskas pabrėžė, kad poligono vieta, kurioje kariai davė priesaiką, yra apsupta gražios Lietuvos gamtos, todėl kažkuo net iškilmingesnė už bet kokią kitą aikštę.

Jis kreipėsi į JKVM klausytojus: „Labai džiaugiuosi, kad jūs pasirinkote šį tarnybos Lietuvai būdą, suderinote savo studijas ir karinį rengimą. Ir tai, kad jūs esate čia, reiškia, jog turime Lietuvą, dėl kurios verta gyventi, kovoti ir mirti.“

„Tie, kas prisiekia vėliavai, – iki mirties stovi jos sargyboje. Kario ir šaulio priesaika iš visų Lietuvoje duodamų priesaikų – pati svarbiausia, nes mes negailime savo sveikatos ir gyvybės. Karys – žmogus, kuris pasirėngęs kovoti už tai, kas yra daugiau negu jis pats. Priesaikoje yra žodžiai: „už Lietuvą, nepriklausomą ir laisvą“. Būtent todėl mes čia ir esame. Ačiū jums, kad būnate kartu, nes kartu mes esame ir vieningi, ir stiprūs. Turiu garbės būti čia su jumis“, – dėkojo karininkas.

„Tie, kas prisiekia vėliavai, – iki mirties stovi jos sargyboje. Kario ir šaulio priesaika iš visų Lietuvoje duodamų priesaikų – pati svarbiausia, nes mes negailime savo sveikatos ir gyvybės.“

Šiais metais Lietuvos karo akademija turi gausų būrį I kurso JKVM klausytojų – aukštųjų mokyklų studentų arba jas baigusiujų, kurie mokysis Lietuvos karo akademijoje Vilniuje arba Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų batalione Klaipėdoje. Po 3 metų studijų šie kariai taps atsargos leitenantais ir papildys aktyvųjų kariuomenės rezervą.

JKVM – viena privalomosios pradinės karo tarnybos formų. Pagal tarpukario Lietuvos tradicijas vadinamieji kariūnai aspirantai įgyja pagrindinį karinį parengimą, išmoksta veikti karinio vieneto sudėtyje ir jam vadovauti.

LKA.LT inf.

Stipriau LKA pulsą užčiuopsite
apsilankę oficialioje svetainėje

Atliks pareigą Tėvynei

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija išleido 28-ąją absolventų laidą. Liepos 2 d. Simono Daukanto aikštėje, Vilniuje, Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda 48 kariūnams suteikė pirmąjį karininko – leitenanto – laipsnį. 44 vaikinai ir 4 merginos prisiekė ištikimai tarnauti Lietuvos Respublikai, negailėdami jėgų ir gyvybės ginti Tėvynę, jos laisvę ir nepriklausomybę.

Iš prisiekusių leitenantų 33 tarnaus Sausumos pajėgų, 4 – Karinių jūrų pajėgų ir 5 – Karinių oro pajėgų daliniuose, 1 – tarnybą pradės Karo policijoje, 3 – Logistikos valdyboje, 2 – Gedimino štabo batalione.

„Šiandien prisiekę vaikinai ir merginos, pašaukus pareigai, vieni pirmųjų stotų į kovą už Lietuvos laisvę ir saugumą. Tam jie ruošėsi, tam kaupė žinias, ugdė gebėjimus, kuriais netrukus galės praturtinti Lietuvos kariuomenę, – susirinkusiesiems kalbėjo Lietuvos Respublikos Prezidentas. – Mums tai puiki proga įvertinti, koks svarbus pilietiškumo ir patriotizmo ugdymas ir koks reikšmingas iššūkis – stiprinti piliečių norą ginti savo šalį.“

Krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas kreipėsi į Karo akademijos absolventus: „Lietuvos kariuomenės karininku būti yra didelė garbė. Stovite jau įgiję pirmąjį

Lietuvos
Respublikos
Prezidentas
Gitanas
NAUSĖDA

„Šiandien prisiekę vaikinai ir merginos, pašaukus pareigai, vieni pirmųjų stotų į kovą už Lietuvos laisvę ir saugumą. Tam jie ruošėsi, tam kaupė žinias, ugdė gebėjimus, kuriais netrukus galės praturtinti Lietuvos kariuomenę“.

karininko laipsnį ir leidžiate man ir mums visiems jums didžiuotis. Mes pasitikime jums, Lietuva yra jūsų atrama ir gyvenimo tikslas. Esu tikras, kad tik palaikydami jus, gerbdami karių ir kario profesiją, tuos žmones, kurie Lietuvos laisvę ir mūsų ateitį garantuoja savo gyvybe, būsime stiprūs ir nenugalimi“, – užtikrino ministras.

„Žinau, kad pagrindinis jūsų stiprybės šaltinis yra tai, ką gavote iš jus auginusių tėvų, mokykloje žinias teikusių mokytojų. Karo akademija sustiprino geriausias jūsų savybes. Jūs ateinate į karių šeimą stiprūs, drąsūs ir profesionaliai parengti. Tačiau niekada nepamirškite, kad pažangiausią ginkluotę ir karo techniką valdo žmonės, tai yra karys“, – absolventams patarė Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Valdemaras Rupšys.

Lietuvos karo akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius susirinkusiesiems pristatė aikštėje stovinčius absolventus: „Matote puikius Akademijos darbo rezultatus – pasitempusius, kupinus ryžto ir pasitikėjimo savimi būsimus vadus. Žinau, kad šie karininkai bus pirmiausia žmogiški ir teisingi. Drąsiai prisiims atsakomybę ir priims geriausią sprendimą net ir pačiose sudėtingiausiose situacijose. Prireikus – be menkiausių abejonių – atliks pareigą Tėvynei.“

Tradiciškai už mokslo rezultatus ir ki-

tus laimėjimus buvo apdovanotas geriausias Lietuvos karo akademijos absolventas. Šiais metais šis garbingas titulas teko Povilui Masioniui, kuris išsiskyrė aukšta motyvacija ir lyderyste.

Krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas kaip kario garbės simbolį jam įteikė suvenyrinį kardą, Australijos Kanberos lietuvių bendruomenė skyrė piniginę premiją.

Lietuvos
kariuomenės
vadas gen. ltn.
Valdemaras RUPŠYS

Krašto apsaugos
ministras Arvydas
ANUŠAUSKAS

„Žinau, kad šie karininkai bus pirmiausia žmogiški ir teisingi. Drąsiai priims atsakomybę ir priims geriausią sprendimą net ir pačiose sudėtingiausiose situacijose. Prireikus be menkiausių abejonių atliks pareigą Tėvynei.“

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas plk. Juozas KAČERGIUS

Už mokslo rezultatus buvo apdovanotas geriausias Lietuvos karo akademijos absolventas Povilas MASIONIS

Ceremonijoje dalyvavo Krašto apsaugos ministerijos ir kariuomenės vadovybė, užsienio šalių gynybos atašė, aukštųjų mokyklų atstovai, buvę Karo akademijos viršininkai, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos nariai, atsargos ir dimisijos karininkai, jaunieji šauliai, Generolo Povilo Plechavičiaus licėjaus kadetai, Alsėdžių S. Narutavičiaus gimnazijos moksleiviai, absolventų tėveliai ir artimieji, kiti garbūs svečiai.

Lietuvos karo akademijoje krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas, Akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius ir proktorius mokslui ir studijoms Mantas Bileišis absolventams įteikė bakalauro diplomas.

Kariūnai mokėsi pagal Nacionalinio saugumo ir gynybos, Gynybos technologijų vadybos ir Tarptautinių santykių bakalauro studijų programas, taip pat pagal karinio rengimo programą. Daugumai jų buvo įteikti pėstininkų būrio vado kvalifikaciniai pažymėjimai, taip pat pažymos apie išeitas Bazinio oro pajėgų karininkų karinio rengimo ir Karinių jūrų pajėgų jaunesniųjų karininkų vadų mokymo programas.

Ceremonijos išvakarėse kariūnams buvo įteikti absolventų ženklai ir žiedai. Tai – svarbus tradicinis ritualas prieš jiems tampant leitenantais ir atsiveikinant su Akademija.

Akademijos viršininkas apdovanojo už geriausius 4 studijų metų rezultatus ir pagal baigiamojo darbo įvertinimą, nepriekaištingai eitas pareigas ir kitus kriterijus geriausiai įvertintus kariūnus – Gretę Lukošaitytę ir Aidą Lenkauską. Tęsiant praeitais metais pradėtą tradiciją, Lietuvos Rotary klubas bakalauro studijų absolventus, kurie buvo įvertinti aukščiausiu balu už bakalauro darbo parengimą, apdovanojo Casteno Letho vardine Rotary stipendija.

Už patriotiškų, dorų piliečių išauginimą ir valstybės saugumo stiprinimą buvo įteiktos trys Lietuvos trispalvės geriausių 28-osios laidos absolventų artimiesiems.

Absolventus muzikos kūrinių pasveikino Krašto apsaugos savanorių pajėgų bigbendas ir vokalinis ansamblis „B2“.

Šventę vainikavo jau tradiciniu tapęs ritualas – absolventai Lietuvos karo akademijos kiemelyje pasodino 28-osios laidos ąžuoliuką.

Informacinis karas – *karas be aukų?*

Dr. Viktor
DENISENKO,
Generolo Jono
Žemaičio Lietuvos
karo akademijos
docentas

Informacinis karas kartais vertinamas kaip „ne visai karas“. Iš dalies su tokiu vertinimu išties galima sutikti, tačiau pabrėžiant – tik iš dalies.

„Kas yra informacinis karas?“ Šis veikalas įdomus tuo, jog jame mokslininkas bandė nuspėti ir apibrėžti, kaip artimiausioje ateityje galėtų atrodyti informacinės konfrontacijos. Dabar galima konstatuoti, kad „ateitis jau čia.“

Pirmiausia, terminas „informacinis karas“ jau neabejotinai įsitvirtino tiek akademinėje pasaulyje, tiek viešojoje erdvėje. Be to, ar tikrai informacinis karas yra karas be aukų ir nuostolių? Savo knygoje „Propagandos apsupty“ (Vilnius, 2021) vieną skyrių sąmoningai pavadinau „Kaip propaganda žudo“. Kalbant apie tai galima pateikti nemažai tiek istorinių, tiek šiuolaikinių pavyzdžių.

Žinoma, informacinis karas neprilygsta masiniam priešo pozicijų bombardavimui. Jo poveikis yra užslėptas, kartais nematomas plika akimi, tačiau jo rezultatus mes gana dažnai galime pamatyti ir net savotiškai pamatuoti. Kalbant apie propagandą, kuri yra dažna sudedamoji psichologinės informacinio karo atmainos dalis, tenka konstatuoti, kad ji, pavyzdžiui, tikrai turi prisiimti dalį atsakomybės už istorinę Holokausto tragediją, kuri skaudžiai palietė ir Lietuvą.

Naujesnis pavyzdys – 2014 metų Krymo aneksijos istorija, taip pat vėliau pakurstytas konfliktas Donbaso regione, Ukrainoje. Kalbant apie tuos įvykius dažnai vartojamas kitas madingas terminas – „hibridinis karas“. Nesigilinant į akademinis debatus apie šio termino tinkamumą, verta paminėti, jog hibridiniais tokio pobūdžio konfliktus daro skirtingų taktikų ir strategijų naudojimas, taip pat tiesioginių karo veiksmų ar jų elementų sujungimas su kitokiomis – taip pat ir informacinėmis – poveikio priemonėmis. Nepamirškime, kad kartu su vadinamųjų „žaliųjų žmogeliukų“ atsiradimu Kryme buvo įjungta ir Kremliaus propagandinė mašina, kuri, viena vertus, aktyviai baugino Krymo gyventojus „nacionalistiniu perversmu Kijeve“ ir mitiniais „banderovcais“, kurie neva važiuoja į pusiasalį „pjauti rusų“, o kita vertus, aiškino pasauliui, kad „žalieji žmogeliukai“ neturi nieko bendro nei su Rusija, nei su jos kariuomene. Šiandien galima konstatuoti, jog bendras konflikto Donbase aukų skaičius jau yra perkopęs 13 tūkst. (ir toliau auga), o dalis atsakomybės už šias prarastas gyvybes neabejotinai tenka Kremliaus propagandai.

Taip pat naivu būtų manyti, jog informacinis karas tolimes ir mums neaktualus

reiškinys. Čia vertėtų prisiminti dar vieną veikalą – 1995 metais JAV mokslininkas Martinas C. Libickis, tuo metu dirbęs Nacionaliniame gynybos universitete Vašingtone, paskelbė studiją „Kas yra informacinis karas?“. Šis veikalas įdomus tuo, jog jame mokslininkas bandė nuspėti ir apibrėžti, kaip artimiausioje ateityje galėtų atrodyti informacinės konfrontacijos. Dabar galima konstatuoti, kad „ateitis jau čia“, ir mes savotiškai gyvename prieš kiek daugiau nei ketvirtį amžiaus Libickio nubrėžtoje ir iš dalies atspėtoje realybėje.

Tie, kas įdėmiai stebi Lietuvos informacinę erdvę, gali be vargo įvardyti pastarųjų metų mūsų šalies patirtas informacines atakas – pradėdant nuo banalių netikrų naujienų apie „vokiečių karių siautėjimą Lietuvoje“, kuriose mūsų sąjungininkai yra kaltinami tai išprievartavę Jonavoje nepilnametę merginą, tai suardę žydų kapines Kaune, ir baigiant rimtesniais incidentais, psichologinio ir kibernetinio karo sąveika, kai bandoma įsilaužti į lietuviškų žiniasklaidos priemonių tinklalapius, siekiant ten pateikti vieną ar kitą melagieną.

Galiausiai negalima užmerkti akių ir ignoruoti dar vieno aspekto – mes tampame vis labiau priklausomi nuo informacijos ir informacinių technologijų. Tai atveria naujas galimybes ir informaciniam karui. Įsivaizduokite situaciją, kai skaitydami žiniasklaidos priemones ar naršydami socialiniuose tinkluose jūs nežinote, kas yra tiesa, o kas – ne. Faktų neliko ir jų negalima patikrinti, tad neįmanoma priimti ir jokio racionaliai argumentuoto sprendimo. Arba, kaip jūs jaustumėtės kitoje hipotetinėje situacijoje, kai dėl kibernetinės atakos nustoja veikti mokėjimo kortelės ir kiti netiesioginiai atsiskaitymo būdai? O kas, jei programišiai įsilaužtų į jūsų telefoną ir priverstų jį veikti taip, kad įkaistų ir sprogtų jo baterija? Kiekvienas gali pats nuspręsti, ar aprašytos situacijos vis dar atrodo kaip mokslinės fantastikos siužetas, ar kaip potenciali realybė. Lygiai taip pat, kaip ir paieškoti atsakymo į klausimą: ar tokio ir panašaus pobūdžio kitos šalies agresija vis dar būtų karas be aukų?

1941 m. birželio 23 d. sukilimas Panevėžio apskrities Pušaloto valsčiuje

Tadas
JASKELEVIČIUS

Eimanto
GENIO
nuotrauka

Pirmoji karo diena valsčiuje praėjo gan ramiai. Tikriausiai dėl to, kad kraštas buvo palyginti toli nuo sienos ir frontas jo dar nebuvo pasiekęs. Tačiau jau antrąją karo dieną sukilėliai ėmė veikti. Apie aštuntą valandą ryto pirmieji sukilimo dalyviai (iš viso 9 asmenys) susibūrė pas Pušaloto gyventoją Juozą Zakaruską. Signalu sukilti tapo 1941 m. birželio 23-iąją ryte per radiją paskelbtas pranešimas apie Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Apie 10 valandą būrys sukilėlių susirinko Pušaloto kalvėje. Nuspręsta tuoj pat pradėti veikti. Netrukus Pušalote iškeltos tautinės vėliavos, užimtas paštas, valsčiaus valdybos pastatas bei geležinkelio stotis, nuplėšti paveiksai su sovietiniais vadovais¹. Tikriausiai pirmuosius sukilėlius subūrė tarnautojas Vincas Simonaitis. Kita vertus, yra žinoma, kad jau pirmą sukilimo dieną sukilėliams galėjo pradėti vadovauti buvęs nepriklausomos Lietuvos kariuomenės karininkas ltn. Vladas Ši-

1 „Pušaloto partizanai“, *Išlaisvintas Panevėžietis*, 1941, rugpjūčio 15 d., Nr. 9, p. 3; Dvoževskio A. prisiminimai apie sukilimą Pušalote, MACB RS, f. 222, b. 1756, l. 3–5.

moliūnas². Panašu, kad V. Šimoliūnas galėjo būti labiau organizacinis – administracinis sukilimo vadovas ir daugiau laiko praleido sukilėlių štabe, o konkretiems sukilėlių veiksmams tikriausiai vadovavo V. Simonaitis. Tikėtina, kad iš pradžių būrys nebuvo didelis. Kadangi gretos buvo negausios, sukilėlių vadovybė ėmė aktyviai verbuoti vietos gyventojus į būrį. Prsidėjus sukilimui būrio vadai per kurjerius kviesdavo valsčiaus gyventojus atvykti į štabą ir prisidėti prie sukilimo. Būsimieji sukilėliai į būrį verbuoti ne tik per kurjerius – didelė jų dalis prisijungė pasiūlius kaimynams, draugams, giminaičiams ar pažįstamiems, kurie jau buvo būryje. Kiti, išgirdę pranešimą per radiją, tiesiog atvykdavo į vals-

čiaus centrą ir ten prisijungdavo prie sukilėlių. Kai kurie Pušaloto gyventojai į štabą buvo iškviesti kaip vienos ar kitos profesijos specialistai. Nors įprasta manyti, kad sukilimo metu sukilėliai dėvėjo šaulių ar Lietuvos kariuomenės uniformas, bet bent Pušalote taip nebuvo. Panašu, kad kariškai apsirengę buvo tik vadai, o paprasti dalyviai dėvėjo kostiumus³. Kaip skiriamąjį ženklą sukilėliai iš pradžių dėvėjo raiščius su tautine simbolika (trispalve), vėliau visiems buvo išdalinti balti raiščiai⁴. Kaip minėta, pirmoji sukilėlių užduotis buvo užversti kelius, vedan-

čius per Pušalotą. Kadangi Pušalote nebuvo Raudonosios armijos įgulos, sukilėliams jį į savo rankas pavyko paimti jau pirmąją dieną⁵. Autorius neaptiko duomenų, kad vietos milicininkai kaip nors būtų priešinęsi sukilėliams, todėl tikėtina, kad, prsidėjus neramumams, jie tiesiog išsibėgiojo.

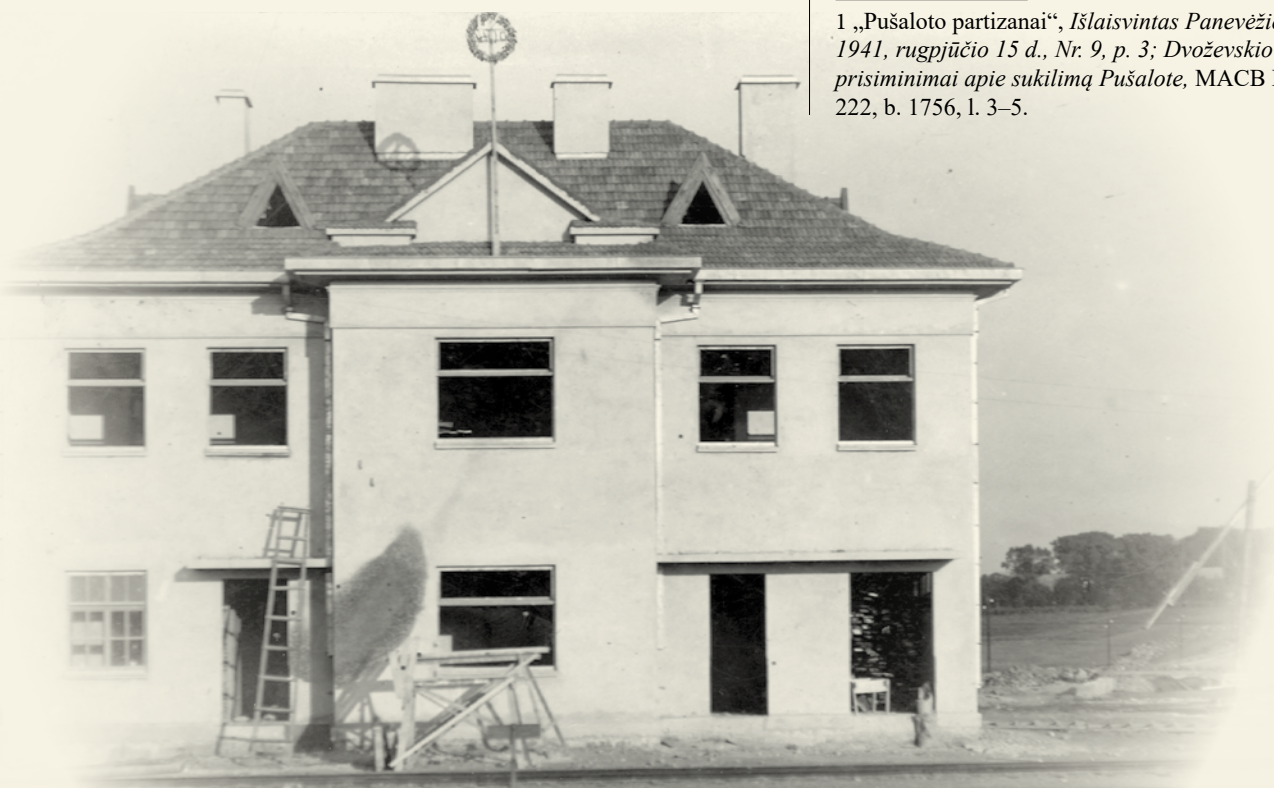
Nuo pat birželio 23-iosios pradėti vykdyti vietos sovietinių aktyvistų, sovietinei valdžiai lojalių ar tokiais esant įtariamų asmenų areštai. Pirmiausia bandyta sulaukyti pagrindinius sovietinės valdžios atstovus. Pastarieji, birželio 23-iosios rytą pastebėję miestelyje vyraujančias antisovietines nuotaikas, apie 10 val. ryto (turbūt vos išgirdę pranešimą per radiją) susirinko Pušaloto valsčiaus vyk-

3 Blyno K. 1944 m. rugsėjo 11 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 28197/3, l. 13ap.

4 Juzėno B. 1944 m. spalio 4 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44085/3, l. 11., Pakėno J. 1944 m. rugsėjo 22 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44085/3, l. 46; Dvoževskio V. 1945 rugsėjo 24 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44000/3, l. 42.

2 „Pušaloto partizanai“, *Išlaisvintas Panevėžietis*, 1941, rugpjūčio 15 d., Nr. 9, p. 3. Lietuvos kariuomenės karininkai 1918–1953, Vilnius, 2007, t. 7, p. 305.

5 Blyno L. 1944 m. rugsėjo 2 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 28174/3, l. 9ap.

domojo komiteto pirmininko bute ir nusprendė, kad būtent jis vyks į Panevėžį iširti padėties. Apie 11 val., netrukus po to, kai komiteto pirmininkas dviračiu išvažiavo į Panevėžį, sukilėliai atvyko prie buto atlikti areštų, tačiau valsčiaus milicijos viršininkui ir iš Panevėžio atvykusiam milicininkui atsisaukiant pavyko pabėgti; kiti bute rasti asmenys buvo suimti⁶. Pasprukęs nuo sukilėlių komiteto pirmininkas per aplinkinius kaimus dar tą pačią dieną pasiekė Panevėžį. Atvykęs į miestą, jis netrukus suorganizavo (arba jam buvo pavesta suorganizuoti) būrį pareigūnų, kurie turėjo atkurti tvarką Pušalote. Birželio 23 d. pavakare komiteto pirmininkas kartu su keliais milicininkais ir sovietiniais aktyvistais traukiniu atvyko į Pušaloto geležinkelio stotį. Panašu, kad sukilėliai apie atvykimą buvo įspėti iš anksto, tikriausiai gavo žinių iš Panevėžio. Dar prieš atvykstant traukiniui pasirodė būrys sukilėlių (jų buvo apie 25, iš jų

6 Židonio J. 1947 m. liepos 8 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 69-70.

10 – neginkluoti⁷), kurie pasirengė sutikti sovietinius aktyvistus. Sukilėliams vadovavo V. Simonaitis, nurodęs visiems stoties tarnautojams pasitraukti – esą greitai čia įvyks susišaudymas.

Traukiniu atvyko 4 sovietiniai aktyvistai, 4 milicijos pareigūnai (kitais duomenimis – 7 asmenys⁸), tarp jų – ir minėtas komiteto pirmininkas. Būdami kiekybiškai pranašesni, sukilėliai apsupo traukinį, pradėjo tikrinti atvykusių dokumentus; tuo metu vienas milicininkas bandė bėgti, bet buvo nušautas⁹. Panašu, kad jis tapo pirmąja sukilimo auka Pušalote¹⁰. Likę mi-

7 Dvoževskio A. prisiminimai, MACB RS, f. 222, b. 1756, l. 3–5.

8 „Pušaloto partizanai“, *Išlaisvintas Panevėžietis*, 1941, rugpjūčio 15 d., Nr. 9, p. 3; MACB RS, f. 222, b. 1756, l. 3–5.

9 Ramanausko P. 1950 kovo 7 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-19462, l. 38.

10 Dvoževskio V. 1945 rugsėjo 18 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44000/3, l. 26. Juzėno B. 1944 m. spalio 4 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44085/3, l. 14. Židonio J. 1947 m. liepos 8 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 71. Karpavičiaus S. 1947 m. liepos 10 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 71.

licininkai ir sovietiniai aktyvistai buvo suimti.

Taigi pirmoji sukilimo diena sukilėliams baigėsi labai sėkmingai: jie sugebėjo išsilaikyti, nors frontas buvo dar gana toli, o apskrities centras Panevėžys bei aplinkiniai didesni miesteliai vis dar buvo sovietų rankose¹¹. Pirmoji sukilimo naktis praėjo be didesnių įvykių. Panašu, kad kitą dieną, birželio 24-ąją, Panevėžyje sovietinė valdžia pagaliau suvokė, kad įvykiai Pušalote nėra vietinės reikšmės neramumai ir kad ten vyksta rimtas sukilimas prieš okupantus. Jau ankstyvą rytą sovietinė valdžia pabandė dar kartą atsiimti miestelį. Anksti ryte į Pušalotą bandė prasibrauti du sunkvežimiai su Raudonosios armijos kariais. Po trumpo susišaudymo raudonarmiečiai pasitraukė.

1941 m. birželio 24 dienos ryto įvykiai buvo ženklas sukilėliams, kad sovietinė valdžia taip lengvai Pušaloto neatiduos. Po rytinio susišaudymo viena dalis sukilėlių grįžo į miestelį, kita pasiliko budėti geležinkelio stotyje (matyt, tikėjosi galimų nemalonumų), į kurią netrukus atvyko traukinys su Raudonosios armijos kariais ir milicininkais (apie 30 asmenų)¹². Atrodo, kad sukilėliai ir šį kartą nebuvo užklupti netikėtai. Traukinys sustojo maždaug už kilometro nuo Pušaloto; toliau raudonarmiečiai patraukė pėsčiomis (tikriausiai tikėjosi pasinaudoti netikėtumo efektu), tačiau netrukus juos pastebėjo ir apšaudė sukilėliai. Susišaudymas truko apie 30 minučių¹³. Jo metu sukilėliai nuostolių nepatyrė, bet žuvo trys sovietiniai asmenys. Po kurio laiko traukinys pasitraukė, tačiau netrukus nuvažiavo nuo bėgių. Kadangi sukilėlių

11 „Pušalotas pirmasis išlaisvintas provincijos miestas“, *Išlaisvintas Panevėžietis*, 1941, rugpjūčio 8 d., Nr. 7, p. 3.

12 Ulvydo J. 1946 m. sausio 21 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 22622/3, t. 2, l. 110–110ap.

13 Ten pat.

vadovybė tikėjosi, kad iš Panevėžio gali atvykti didesnis būrys sovietinių karių, buvo nuspręsta tam užkirsti kelią. Sukilėliai dar birželio 23 d. vakarą iš geležinkelio stoties sandėlio paėmė įvairių įrankių¹⁴. Susišaudymo metu būrelis sukilėlių apėjo sovietinius karius ir, pasinaudodami įrankiais, už 3–4 km išardė geležinkelio atkarpą. Po avarijos raudonarmiečiai išsibėgiojo, palikę sužeistuosius ir nemažai ginkluotės¹⁵. Netrukus iš Panevėžio sutaisyti geležinkelio atvažiavo traukinys su sovietinės valdžios atstovais ir Raudonosios armijos kariais. Pataisę geležinkelį jie patraukė į Pušaloto stotį, tačiau ten sukilėliai ir vėl surengė pasala – traukinys buvo apšaudytas. Sutikę pasipriešinimą raudonarmiečiai po maždaug 40 min. trukusio susišaudymo pradėjo trauktis Panevėžio link, bet netoli Pušaloto garvežys su vagonu nuvažiavo nuo bėgių. Pasirodo, sukilėliai pakartoję tą patį puikiai veikiantį manevrą. Susišaudymo metu grupė sukilėlių ant bėgių pridėjo akmenų. Avarijos metu iš sovietų pusės žuvo du asmenys¹⁶, kitais duomenimis – 3 raudonarmiečiai¹⁷; sukilėliai nuostolių nepatyrė. Be abejo, visiems šioms sėkmingiems sukilėlių veiksams turėjo įtakos darni ir drausminga veikla bei tai, kad buvo palaikomas ryšys su Panevėžiu. Kita vertus, sukilėlius lydėjo ir sėkmė – prieš juos buvo siunčiamos palyginti negausios pajėgos. Deja, sėkmė nususuko birželio 24 d. vakarą, kai

14 Žigo J. 1944 m. lapkričio 21 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 22466/3, l. 15ap.

15 Baltramiejūno S. 1946 m. gruodžio 17 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 35280/3, t. 1, l. 282; Židonio J. 1947 m. liepos 8 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 72–74.

16 Žigo J. 1944 m. lapkričio 18 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 22466/3, l. 13.

17 Ramanausko P. 1947 m. liepos 9 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 102.

telefonu sužinota, kad į Pušalotą šį kartą atvyksta gausios raudonarmiečių pajėgos¹⁸. Apie 22 valandą į miestelį atvyko maždaug 300 Raudonosios armijos karių¹⁹. Tokiai jėgai sukilėliai jau nepajėgė pasipriešinti (trūko ir šovinių), todėl buvo nuspręsta pasitraukti iš miestelio. Nors Pušalotas ir buvo prarastas, atrodo, sukilėliai toli nuo jo neatsitraukė ir veikė jo apylinkėse.

Birželio 25-ąją, kovodami su okupantais, Pušaloto valsčiuje žuvo du sukilėliai: Steponas Balčiūnas (jam tuo metu tebuvo 20 metų) ir Antanas Norvaiša (Lietuvos nepriklausomybės kovų savanoris). Tai nutiko, kai keletas sukilėlių netoli Deglėnų kaimo esančiame miške pastebėjo kelis Raudonosios armijos karius. Po trumpo pasitarimo buvo nuspręsta juos likviduoti; prisiartinus prie sovietinių karių, A. Norvaiša metė į juos granatą, bet pastaroji nesprogo, o pats A. Norvaiša buvo nukautas. Kilusio susišaudymo metu žuvo ir S. Balčiūnas, kiti sukilėliai atsitraukė²⁰. Kiek vėliau, birželio 29-ąją, sekmadienį, kai kraštas jau buvo užimtas vokiečių, žuvę sukilėliai buvo iškilmingai palaidoti²¹. Raudonoji armija miestelyje išbuvo iki birželio 26 d. vėlyvo vakaro, tuomet (apie vidurnaktį) pasitraukė. Kitą rytą, birželio 27-ąją, į Pušalotą įžengė vokiečių

18 Snarskio J. 1946 m. kovo 13 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 22964/3, t. 2, l. 10.

19 „Pušaloto partizanai“, *Išlaisvintas Panevėžietis*, 1941, rugpjūčio 15 d., Nr. 9, p. 3; Juzėno B. 1944 m. spalio 4 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 44085/3, l. 14. Židonio J. 1947 m. liepos 8 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 74.

20 Marozo P. 1946 gruodžio 16 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 35280/3, t. 1, l. 164ap.

21 „Pušalotas pirmasis išlaisvintas provincijos miestas“, *Išlaisvintas Panevėžietis*, 1941, rugpjūčio 8 d., Nr. 7, p. 3.

kariai²².

Sukilėlių veiksmai Pušalote birželio 23–26 d. – vienas ryškesnių Birželio sukilimo provincijoje epizodų. Tomis dienomis sukilėliai sugebėjo atlaikyti mažiausiai penkis sovietinės valdžios bandymus atsiimti Pušalotą. Tam didžiulės įtakos turėjo tai, kad sukilėliai veikė drausmingai, o vadovybė, susiklosčius grėsmingai situacijai, sugebėjo priimti lanksčius ir sava-laikius sprendimus, leidusius sėkmingai išsilaikyti net ir esant labai nepalankioms aplinkybėms. To siekiant nevengta ir improvizacijų. Norėdama suklaidinti Raudonąją armiją ir įtikinti ją, kad Pušalotas jau užimtas vokiečių sukilėlių, vadovybė nurodė keletui asmenų užvesti miestelyje buvusius traktorius ir jais važinėti imituojant vokiečių tankus²³. Nežinia, ar toks manevras padėjo, tačiau jis tik patvirtina faktą, kad sukilėliams netrūko ne tik drąsos, bet ir išmonės.

Šiandien sunku nustatyti, kiek iš viso vietos gyventojų dalyvavo sukilime Pušaloto valsčiuje. Autoriui pavyko nustatyti 132 asmenų, dalyvavusių sukilime, asmenybes. Taip pat identifikuoti 72 asmenis, kurių prisijungimo prie būrio datos nepavyko nustatyti (nėra aišku, ar tai nutiko iki vokiečių atėjimo, ar po to).

Iš esmės įvykiai Pušaloto valsčiuje yra nedidelė sukilimo Lietuvoje mozaikos dalelė, puikiai iliustruojanti, kad aktyvus sukilimas vyko ne tik Kaune ar Vilniuje, bet ir dalyje provincijos.

22 Židonio J. 1947 m. liepos 8 d. apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. P-18040, l. 75.

23 Krasausko J. 1948 m. kovo 4-6 d. teismo apklausos protokolas, LYA, f. K-1, ap. 58, b. 35280/3, t. 2, l. 272.

Ateivis naujajame pasaulyje

Norbertas
ČERNIAUSKAS

Vilniaus naujasis pasaulis (lenk. Nowy Świat, rus. Новый Свет) niekad nepasizymėjo tyla ir ramybe. Nuo miesto geležinkeliu atskirtame, vingiuotose, negrįstų ir dažnai lietaus išgraužtų gatvių, cerkvių, medinukų, lūšnų, krūmynų, kalnų ir pašlaičių išvagtame priemiestyje glaudėsi darbininkai, geležinkelininkai, daržininkai, smulkūs amatininkai ir prekybininkai, vežikai ir šiaip daug gyvenimo matę vilniečiai. Čia ganėsi viena kita karvė, lakstė šunys. Daugelio čiabuvių tapatybė priminė skirtingų detalių mozaiką: katalikas, stačiatikis, sentikis, rusakalbis, lenkakalbis, lietuvis, lenkas, rusas, vietinis tuteišas.

Net visko mačiusiems Naujojo Pasaulio gyventojams 1940 m. pavasaris įsiminė ilgam. Gegužę, praėjus vos dienai nuo žiaurios policininko Igno Blažio žmogžudystės Tarpkalnio gatvėje, net nespėjus jo palaidoti šalia esančiose Rasų kapinėse, Naujajame Pasaulyje nuaidėjo šūvių serija. Už kelių šimtų metrų nuo Blažio nužudymo vietos, kur dar ryškiai matėsi pareigūno kraujas, Jotvingių, Tyzenhauzų ir Škaplierinės gatvių sankirtoje gulėjo naujas lavonas.

Gegužės 8 d. į Naujojo Pasaulio gatveles atklydo vietiniams nematytas juodbrūvas, maždaug 165 cm ūgio vyras. Sutikęs čiabuvių Vladimirą Lopuchiną jis pasiteiravo, kur galėtų išsinuomoti kambarį. Lopuchinas nurodė eiti pas jo kaimynę Alisiją Kozlovą, kuri netrukus atvykė priėmė ir apgyvendino. Ateivis prisistatė esąs lietuvis, geras šaltkalvis, o nuomą pažadėjo sumokėti po pirmos algos. Visi Kozlovos kaimynai nuomininką gana greitai įsidė-

mėjo, nes šis vilkėjo tamsiai žalsvą civilinį švarką, avėjo geltonus batus, dėvėjo mėlyną kepurę, be to, buvo tamsaus gymio, daugelis spėjo jį esant čigoną arba žydą.

Valentina Fiodorova, Konstantinas Fiodorovas, Rišardas Bogdanovas, Aleksejus Piotrovskis, Stefanija Timofejeva, Liudvika Vilkolaska, Liuba Ivanova, Steponida Agofonova savo akimis regėjo paskutines Kozlovos nuomininko Gadžibalo Butajevo gyvenimo akimirkas. Gegužės 12 d., per Sekmines, apie 13 val., jis artėjo prie Kozlovos buto, aplink pirštą vyniodamas kažkokią virvelę. Netrukus jį pasitiko du čia jau kurį laiką stoviniavę vyrai. Vienas vyrų sušuko: *Rankas aukštyn!* Butajevas pasileido bėgti, o nepažįstamieji – vytytis ir šaudyti. Aidint šūviams, už maždaug 80–100 metrų bėglį ėmus supti iš šono, šis parkrito. Butajevas dar bandė atsikelti, tačiau netrukus vėl sukniubo – šįkart negyvas. Pirmasis persekiotojas jį pasivijo

ir iššovė į orą, šalia bėglio gulėjo ginklas – 6,35 mm revolveris¹. Abu policijos pareigūnai, Bronislavas Bataitis ir Stanislavas Urbšys, apie įvykį skubiai informavo vyresnybę. Išgirdęs naujienas, Vilniaus saugumo policijos viršininko padėjėjas Aleksandras Lileikis išskubėjo į Vilniaus katedrą, kur šventose mišiose meldėsi pirmosios pėstininkų divizijos Vilniuje vadas generolas Jonas Černius, turėjęs apie šį incidentą pranešti sovietų įgulos atstovams². Iš lūpų į lūpas sklido pirmoji įvykio versija – bėglis nusišovė į galvą. Pasakojimą tarsi patvirtino ir iš negyvėlio burnos bėgęs kraujas. Tačiau atvertus negyvėlį atpažinimui ir išklausius policijos pareigūnus, pirmoji versija buvo patikslinta – bėglis Butajevas nusišovė, paleisdamas šūvį sau į krūtinę. Ši versija automatiškai sukėlė papildomų klausimų.

Imtasi tirti bėglio žūties aplinkybes. Savo versijas patikslino persekiotojai, apklausti buvo ir liudi-

ninkai. Visi apklaustieji sutartinai sakė, kad nė vienas pareigūnas nebuvo užbėgęs Butajeviui iš priedžio, taigi vienintelis būdas, kaip jie bėglį galėjo pašauti – tik iš nugaros. Tačiau nė vienas liudininkas, skirtingai nei liudijo pareigūnai, aiškiai negalėjo pasakyti, ar Butajevas atsišaudė. Bet buvo prisiminta, kad prieš dieną žaliašvarkis miklino ranką ir akį šaudydamas į šalia namų esantį medinį stulpą...

Po kruopštesnės lavono ir drabužių apžiūros tyrėjai pastebėjo skylutę žaliajame Butajevo švarko, toje vietoje, kur audinys dengė krūtinę. Skylutė buvo nedidelė, aplink ją matėsi nudegimo ženklų – šauta iš labai arti. Vadinasi, išvada viena – Butajevas tikrai nusišovė, paleisdamas kulką sau į krūtinę. Tokioms išvadoms pritarė, bet jų nepasirašė tyrime nuo pat pradžių dalyvavę sovietų pareigūnai. Vis dėlto net tarp Lietuvos pareigūnų sklاندė versija, kad bėglis nusišovė, o buvo policininkų per klaidą nukautas³. Tačiau tai nepakeitė pagrindinio fakto – taip savo dienas baigė Lietuvos žvalgybininkų verbuotas, bet balandžio mėnesį iš jų akiračio dingęs raudonarmietis dezertyras. Be Naujojo Pasaulio gyventojų ir čia apsilankusių pareigūnų, į Butajevo žūtį tądien labai kas sureagavo – per Sekmines Vilniaus restoranai ir valgyklos buvo nusėtos raudonarmiečių, kurie girtavo. Sureaguota buvo kiek vėliau.

Po 1939 m. rudens, kai Lietuva įsileido 20 tūkst. sovietų karių, šalis gyveno su svetimkūniu, kurio nepastebėti buvo neįmanoma. Prekybiniai santykiai su įgulomis, karinis tranzitas, raudonarmiečių išėjimai į miestą, kontaktai su vietiniais gyventojais, lankymasis restoranuose, baruose, pas mergas ir visokie kitokie ryšiai aplink sovietinius

karinius dalinius kūrė savotiškus mikropasaulius. Tokie pasaulėliai buvo puiki terpė ne tik ekonominiam bendradarbiavimui, bet ir slaptiems žvalgybų žaidimams, kriminalams ar provokacijoms.

Tik atvykę į Lietuvą raudonarmiečiai elgėsi padoriai, buvo nedrąsūs, nepatiklūs ir mandagūs. Pirmiausia jie puolė pirkti vyriškus ir moteriškus drabužius, avalynę, įvairias medžiagas drabužiams, siūdintis kostiumus, taip pat juos domino apklotai, paklodės, laikrodžiai, diržai, lagaminai ir kompasai. Jonavoje vietos verslininkus kariškiai nustebino staigiai išpirkdami visus – 60 – ilgus odinius apsiaustus, kurie kainavo net po 250 Lt. Pasitaikydavo atvejų, kuomet sovietų karininkai tarsi netikėdami tuo, ką mato, tikrindavo lietuviškos gerovės lygį: Pakruojyje raudonarmietis iš krautuvininko įsigijęs kilogramą dešros, pasiteiravo, ar galėtų įsigyti dar kilogramą. Pardavėjui atsakius teigiamai, kariškis pasiteiravo, ar įmanoma, kad mėsi-

ninkas jam parduotų 50 kg dešros. Krautuvininkas vėl atsakė, kad tokį kiekį būtinai parduotų ir dar būtų labai dėkingas raudonarmiečiui⁴. Alytuje dislokuotos divizijos viršininkas vietiniame kooperatyve paprašė kibirų. Savininkui pasiūlius arti šimto, nustebeš divizijos vadas skubiai patikslino, kad jam jų reikėtų 4 tūkst. Pardavėjas dar labiau nustebino raudonarmietį, kai sutiko tokį kiekį pristatyti nors ir kitą dieną, jei tik gaus formalų užsakymą⁵.

Skaitėte vieną iš daugelio N. Černiausko knygoje „1940. Paskutinė Lietuvos vasara“ papasakotų įdomių istorijų. Apie šią knygą daugiau:

1 Liudininkų apklausos protokolai, 1940, in: LCVA, f. 378, ap. 12, b. 967, l. 1–66.

2 Aleksandras Lileikis, *Pažadinto laiko pėdsakais*, Vilnius: UAB „Valstiečių laikraštis“, 2000, p. 40.

3 „Albino Čiuoderio prisiminimai“, p. 234.

4 Elena Šveistienė, *Mūsų jaunystė*, Radviliškis: Verslas, 1997, p. 27.

5 Antanas Macelis, *Atsiminimai*, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2014, p. 179–180.

Turėk įžūlumo *nepasiduoti!*

Krn. Paula
LIŠAUSKAITĖ

Eimanto
GENIO
nuotraukos

„Atstovauti Lietuvos karo akademijai ir kariuomenei, garsinti šalies istoriją – didžiulė garbė ir atsakomybė“, – apie tai, ką reiškia būti kariūnų roko grupės „Vytis“ nariu, sakė antrakursis krn. Edmundas ZIEKIS.

Dvidešimtmetis tauragiškis, gitara groti pradėjęs prieš dešimtmetį, gali duoti patarimą visiems, pasiryžusiems imti instrumentą į rankas: „TURĖK ĮŽŪLUMO NEPASIDUOTI IR NENUSTOTI TOBULĖTI!“

– *Edmundai, kaip nusprendei prisijungti prie kariūnų roko grupės „Vytis“?*

– Prisijungti norėjau jau anksčiau, tačiau grupė tuo metu buvo visos sudėties. Viskas pasikeitė, kai iš grupės pasitraukė bosistas ir staiga prirėkė pamainos dėl greitai įvyksiančio koncerto. Tada grupės nariai pakvietė prisijungti, nors ir nemokėjau groti bosine gitara. Iššūkis persiorientuoti nuo elektrinės gitaros prie bosinės buvo nemažas, tačiau spėjau pasiruošti sugroti tinkamai, o vėliau ir likau grupėje.

– *Kada pradėjai muzikuoti? Kodėl pasirinkai groti gitara?*

– Muzikuoti pradėjau nuo 10 metų, kai tėvai nupirko pirmąją akustinę gitarą. Išmokti groti gitara norėjau nuo mažumės, tačiau tėvai ją nupirko vėliau, kai įsitikino,

kad aš tikrai esu pasiryžęs imtis šios veiklos ir lengvabūdiškai jos nemėsiu. Manau, nesuklydo.

– *Ką tau reiškia muzika? Kaip manai, kokią įtaką ji turi kario gyvenime?*

– Muzika mano gyvenime reiškia tikrai daug. Tai saviraiškos būdas, padedantis ir atsipalaiduoti, ir susikaupti, ir pasisemti įkvėpimo, motyvacijos. Kario gyvenime muzikos taip pat nemažai – ar tai būtų maršas žygiuojant, ar partizanų daina, pasakojanti, ką mūsų protėviai jautė svarbių mūsų tautai įvykių metu.

– *Ar turi mėgstamiausią atliekamą kūrinių?*

– Nenorėčiau išskirti nė vieno, nes kiekvienas sukelia „savo“ jausmą, vienintelį ir nepakartojamą. Bet „Bolševikai tegul žino“ turbūt mėgs-

tamiausias, kadangi tai sudėtingiausias mūsų kūrinys, labai netradicinės struktūros.

– *Manau, jog suderinti repetitijas ir karišką rutiną nėra lengva. Kaip tau pavyksta tai padaryti?*

– Jeigu sakyčiau, kad tai tik elementarus laiko planavimas, būčiau melagis. Taip, jis yra reikalingas, tačiau ne visada išėina jį susiplanuoti taip, kad būtų patogų. Neretai tenka aukoti poilsio laiką, todėl teisingiausias atsakymas turbūt būtų ryžtas. Noras. Aš darau tai, kas man patinka, ir manau, kad yra reikšminga, todėl nuovargis nestabdo.

– *Kaip apibūdintumei save kaip asmenybę?*

– Užsispyręs, darbštus, smalsus, ryžtingas, sumanus.

– *Su kokiais iššūkiais susiduri studijuodamas LKA? Kokią geriausią pamoką išmokai?*

– Pagrindinis iššūkis – labai dažnai tenka susidurti su nauja situacija, iššūkiu, kuriam įveikti reikia vis kitokio būdo. Todėl geriausia išmokta pamoka – nepasiduoti. Taip, tai skamba gana banaliai ir nuvalkiotai, bet neretai tai, kas genialu, yra paprasta. Natūralu, kad dažnai gali nepavykti problemos išspręsti dėl reikiamų gebėjimų trūkumo, kontroliuojamų ir nekontroliuojamų aplinkybių, todėl klystama. Bet eidamas iki galo įgyji patirties, naujų žinių, kartais ir įveiki iššūkį, kurio, manei, neįveiksi.

– *Jei galėtumei perduoti linkėjimą norinčiam studijuoti LKA žmogui, ką pasakytum?*

– Nusiteik nepasiduoti, nes bus sunku, bet verta.

Napoleono pirmoji pergalė: *Tulono apgultis*

Šiomet Europa ir pasaulis mini svarbią sukaktį – prieš 200 metų Šv. Elenos saloje tremtyje mirė vienas gambiausių visų laikų karvedžių – Napoleonas Bonapartas. Beveik kiekvienas esame girdėję apie šios asmenybės pasiekimus, pradedant tuo, kad jis buvo Prancūzijos imperatorius, jo dėka Europoje galiojo civilinis kodeksas, beje, ilgą laiką galiojęs ir Lietuvoje, apie jo sėkmingas karines kampanijas Europoje: Šiaurės Italijoje, Austrijoje, Prūsijoje, laimėtus Austerlico, Borodino, Marengo mūšius, tačiau yra mažai girdėjusių apie įvykius Tulone ir šio miesto apgultį, vykusią 1793 metais. Tulono apgultis tapo svarbiu Napoleono Bonaparto gyvenimo posūkiu, lėmusiu sėkmingą karvedžio karjerą. Pats karvedys yra minėjęs, kad po Tulono apgulties jis „užsitarnavo savo reputaciją“.

Kapitonas
Napoleonas
BONAPARTAS

Prancūzija sumaištyje

1793-aisiais Prancūzija buvo ties žlugimo riba. Buvo praėję tik ketveri metai nuo revoliucijos pradžios, tačiau šalyje vyravo anarchija: ką tik buvo nukirsdintas Prancūzijos karalius Liudvikas XVI, šalį valdė politiniai ekstremistai – jakobinai, kurie represijomis terorizavo gyventojus, abejojusius revoliucijos vertybėmis. Papildomų sunkumų kėlė ir grėsmės už valstybės sienų. Kaimynės – Jungtinė Karalystė, Prūsija, Austrija, Ispanija, kurias valdė monarchai,

– siekė Prancūzijos revoliuciją paversti nesėkmės pavyzdžiu, todėl vienu metu puolė revoliucinės Prancūzijos dalinius ir beveik visuose frontuose juos nugalėjo. Karinė Prancūzijos padėtis 1793 metais atrodė beviltiška.

1793 m. rugpjūtį su Viduržemio jūra besiribojančiame pietų Prancūzijos Tulono mieste tarpusavyje kovojančios revoliucionierių ir jakobinų grupuotės leido rojalistams, kurie bijojo jakobinų represijų ir sudarė miestiečių daugumą, paimti valdžią mieste. Šie rugpjūčio 23 d. išsiuntė kvieti-

mus Didžiosios Britanijos karo laivams Viduržemio jūroje, kurie vykdė Prancūzijos pietinės pakrantės blokadą, atvykti į Tulono uostą palaikyti rojalistų. Visa tai įvyko su tuomečio Prancūzijos admirolo žinia. Pastarasis buvo kontrrevoliucionierius, rojalistas ir kenkė jakobinų valdžiai, tokiu būdu siekdamas padėti Burbonams susigrąžinti Prancūzijos sostą. Po poros dienų į Tulono uostą įplaukė britų karo laivynas kartu su garsiuoju burlaiviu „H.M.S. Victory“.

Svarbiausias pietų Prancūzijos karinis uostamiestis kartu su jame priešvarčiuotu prancūzų karo laivynu, miesto arsenalu ir vienomis galingiausių Europoje fortifikacinių sistemų atiteko britams ir jų sąjungininkams be šūvio. Taip revoliucijos priešai pamynė vyriausybės prestižą ir buvo sudarytos sąlygos galutinai užgniaužti revoliuciją. Visais frontais su kaimyninėmis monarchijomis kariaujanti Prancūzija buvo priversta skirti savo jėgas ir resursus Tulono išlaisvinimui – šis miestas negalėjo likti priešų rankose. Neatgavusi Tulono ir jame esančių laivų Prancūzija galėjo tik svajoti apie galimą konkuravimą su britais dėl vienvaldystės pasaulio jūrose. Be to, susidarė pavojingas precedentas – pagunda aplinkiniams rojalistų miestams pakartoti veiksmus Tulone. To revoliucinė vyriausybė sau negalėjo leisti.

Tulono apgulties pradžia

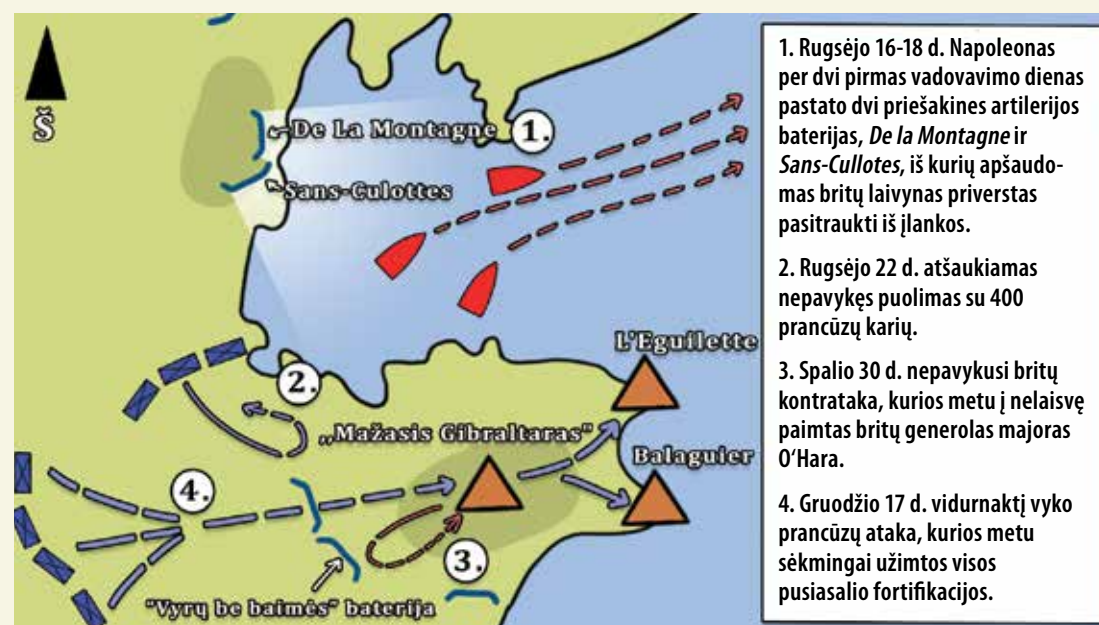
Tulono ir laivyno netekimo šokiruota jakobinų vyriausybė įsakė visoms aplinkinėms pajėgoms judėti link miesto ir jį atgauti. Rugpjūčio pabaigoje kontrrevoliucionierius numalšinę daliniai Marselyje (65 km nuo Tulono) ir dalinys Nicoje (150 km nuo Tulono) pajudėjo link Tulono malšinti „dar vienos kontrrevoliucijos“. Verta pažymėti, kad tuo metu prancūzų pajėgoms trūko profesionalių aukšto rango karininkų, nes dauguma jų dezertyravo dėl priklausymo aristokratijai ir nenoro kovoti už revoliucijos idealus. Todėl nenuostabu, kad prancūzų junginiai veikė neturėdami karinės strategijos ir planų, trūko lyderių. Prancūzų apgulčiai „vadovauti“ turėjo generolas majoras Žanas Fransua Karto (*Jean François Carteaux*), kuris buvo ištikimas vyriausybei, tačiau neturėjo net elementarių karybos žinių – iki revoliucijos buvo dailininkas. Ž. F. Karto buvo pavykę numalšinti sukilimus Provanso regione, tačiau jam trūko kompetencijos veiksmingai planuoti miesto apgultį ir vadovauti mūšiu.

Ž. F. Karto situaciją gelbėjo puiki jaunesnioji karininkija ir trys politiniai agentai, kuriems Prancūzijos vyriausybė suteikė „neribotas galias“ bausti ar skatinti karininkus, netgi skirti jiems mirties bausmes, jei

Kapitonas Napoleonas smuklėje susitinka su generolo majoro Žano Francua Karto dalinių atstovais ir jakobinų politiniais agentais. Napoleonas jiems nesunkiai įrodo savo politinę ištikimybę

Bendra 1793 m. Tulono apgulties schema

1793 m. Tulono apgulties schema. Kovos veiksmų seka prie „mažojo Gibraltarą.“

šie turėjo kontrrevoliucinių idėjų ar buvo padarę itin šurkščių karybos klaidų, dėl kurių žuvo daug karių. Nuo šių agentų valios ir sprendimų priklausė prancūzų karininkų karjera. Kai kurių istorikų vertinimu, šie jakobinų atstovai padidino prancūzų kovinę galią, nes jie gebėjo iš karto apdovano ti arba nubausti karininkus už jų veiklą, dėl ko Prancūzijos kariuomenės karininkai

tapo ypač motyvuoti įvykdyti konkrečias užduotis.

Judančiai link Tulono Prancūzijos kariuomenei trūko žvalgybos žinių, nebuvo žinoma, kiek gynėjų liko mieste, maži britų ir ispanų daliniai staigiomis pasalomis lėtinio prancūzų artėjimą. Vieno tokio susirėmimo metu artilerijos sviediniu buvo sunkiai sužeistas Prancūzijos pajėgų artilerijos viršininkas – kapitonas Domartinas (*Domartin*). Jis buvo vienas nedaugelio profesionalių karininkų, kurie turėjo suvaidinti lemiamą vaidmenį Tulono apgulties metu. Ž. F. Karto nesistengė surasti naujo artilerijos kapitono, tačiau vienas vyriausybės agentų, sicilietis Antuanas Salisetis (*Antoine Salicetti*), į artilerijos viršininko poziciją pasiūlė savo tėvynainį – kapitoną Napoleoną Bonapartą (*Napoleon Bonaparte*), kuris tuo metu buvo atsakingas už Provanse judančius karinius konvojus, tiekiančius amuniciją prancūzų daliniams šiame regione.

Jaunasis kapitonas

24-į kapitonas Napoleonas Bonapartas iki Tulono apgulties neturėjo jokios kovos veiksmų patirties, nors Prancūzijos kariuomenėje tarnavo ilgiau nei 8 metus. Jis visai atsitiktinai buvo šalia Tulono, kai išgirdo apie artilerijos kapitono Domartino

sunkų sužeidimą ir pakelės smuklėje susitiko su siciliečiu agentu Salisečiu. Napoleonas agentui pateikė savo neseniai parašytą politinę istoriją „Vakariene Bukaroje“, kurios pagrindinis veikėjas, kareivis respublikonas, diskutuoja su smuklėje esančiais pirkliais, turinčiais kontrrevoliucinių sentimentų. Šioje istorijoje karys argumentuotai ir įtaigiai demaskuoja savo kompanionų neteisingą požiūrį į respublikonų valdymą ir jiems įrodo, kad Prancūzijos valdžia yra geriausia iš visų galimų. Ši istorija buvo gąnėtina žinoma tarp darbininkų, kareivių ir net politinės grietinėlės atstovų. Ją skaitęs buvo ir Augustinas Robespjeras, Maksimilijano Robespjero (*Maximiliano Robespierre*), dažnai laikomo „Didžiojo teroro“ tėvu ir kūrėju, atsakingu už padidėjusį egzekucijų mastą Prancūzijoje, brolis. Napoleonas, pasižymėjęs savo politiniu prielankumu jakobinams, per Tulono apsaustį nesunkiai tapo vyriausiuoju artilerijos viršininku.

1793 m. rugsėjo 16 d. Napoleonui, pirmą kartą įžengus į apgulties stovyklą prie Tulono, akis užkliuvo už netinkamu atstumu sustatytų artilerijos pabūklų. Badė akis ir bendra netvarka. Dėl jos Napoleonas pareiškė priekaištą Ž. F. Karto. Vienai iš generolo majoro asmeniškai parinktų artilerijos pozicijų Napoleonas liepė iššauti sviedinį su

maksimaliu parako užtaisais. Iššautas sviedinys, generolo majoro nelaimei, nenuskrido iki taikinio net pusės reikiamo atstumo. Dabar žinoma, kad Ž. F. Karto labai vangiai rūpinosi apgultimi, tikėjosi greitu puolimu užimti miestą, britų buvimą Tulone vertino kaip trumpalaikį reidą, todėl ilgalaikiai apsiausčiai neteikė didelės reikšmės.

Įvertinęs situaciją, Napoleonas paprašė leidimo įkurti dvi priešakines įtvirtintas pozicijas, vadinamąsias baterijas, iš kurių artilerija galėtų apšaudyti dalį prisišvartavusių laivų Tulono uoste. Ž. F. Karto šiai idėjai neprieštaravo, ir Napoleonas ėmėsi darbo. Siekdamas garbės ir pripažinimo, itin skubiai pradėjo rengti šias pozicijas. Jis neturėjo štabo, jam trūko profesionalių artileristų, parako, šovinių, didžiąją dalį jo artilerijos sudarė smulkūs, neatitinkantys mūšio poreikių pabūklai, ir tų pačių nebuvo daug. Napoleonui buvo pavaldūs apie 300 žmonių, jis transportavimui galėjo naudoti apie 100 arklių.

Per 48 valandas Napoleonas sugebėjo parengti dvi priešakines funkcionalias baterijas, net suteikė joms jakobiniškus pavadinimus, kas labai įtiko politiniams agentams. Šiam tikslui pasiekti jis rekvizavo dešimtis pabūklų iš Provanso regione apleistų fortifikacinių įtvirtinimų, kitų prancūzų dali-

Britų jūreiviai išsilaipina Tulone, o juos džiaugsmingai pasitinka miesto gyventojai. 1793 m. rugpjūčio 28 d.

Napoleonas su savo kariais apšaudė britų laivus iš *De la Montagne* baterijos

nių. Naujosios baterijos *De la Montagne* ir *Sans-Culottes* rugsėjo 18 d. paleido ugnį į išorinėje uosto dalyje esančius laivus, tad jie negalėjo efektyviai naikinti įtvirtinimų ant kalvos. Be to, Napoleonas į juos šaudė iki raudonumo krosnyje įkaitintais sviediniais, kad padegėtų laivus, tad šie ilgainiui buvo priversti trauktis giliau į uostą.

Napoleonas gerai suprato, kad pergalei pasiekti nereikia šturmuoti ir užimti miesto, o tik sukelti grėsmę vertingiems prieš laivams uoste. Norėdamas juos visiškai iš-

Napoleonas su savo kariais priešakinėse artilerijos baterijose

stumti iš uosto, Napoleonas suprato, kad prancūzų pajėgos turi užimti pietinėje Tulono dalyje esančio kyšulio 2 fortifikacinius įtvirtinimus – *l'Eguilette* ir *Balaguier*, kartu su papildomai įrengtais apkasais ant Kairo kalvos. Napoleonas generolo majoro Ž. F. Karto paprašė surengti puolimą ir užimti šias dvi nedideles tvirtoves ir Kairo kalvą, kurių gynėjų buvo palyginti nedaug. Šiam puolimui atlikti Napoleonui reikėjo 3000 karių, tačiau Ž. F. Karto operacijai neryžtingai skyrė tik 400, todėl nenuostabu, kad rugsėjo 22 d. įvykęs puolimas buvo nesėkmingas ir gynybinių pozicijų užimti nepavyko. Ši ataka leido sąjungininkams iš naujo įvertinti situaciją, suvokti šių fortifikacinių įrenginių svarbą, juos įtvirtinti didesnėmis igulomis ir priekyje jų įrengti galingas medines konstrukcijas gausybei patrankų pastatyti. Šias naujas gynybines pozicijas užimti būtų buvę labai sunku – prancūzų kariai ne be reikalo jas praminė „mažuoju Gibraltaru“. Tomis dienomis gynėjų moralę stiprino nuolatos atvykstantys nauji sąjungininkų laivai su maistu, būtiniais daiktais ir naujais kariais, todėl jiems iš pradžių apgultis buvo palyginti lengvai pakeliama. Uostą rugsėjo pabaigoje gynė apie 9000 karių ir jūreivių, o apsiausių rengiančių prancūzų karių buvo tik apie 15000, tačiau miesto gynėjai turėjo apie 10 kartų daugiau negu puolėjai patrankų, kurias pagrobė iš uoste stovėjusių prancūzų laivų.

Prancūzams nepavykus pasinaudoti prieš silpnybėmis, Napoleonas rankų nenuleido. Jis ir toliau stiprino prancūzų artilerijos galimybes. Iniciatyvus kapitonas įvairiausiomis priemonėmis apgulčiai parengė per 100 patrankų, išsikvietė tarnybą baigusius artilerijos atsargos karininkus, kad šie mokytų paprastus pėstininkus šaudyti iš patrankų, nuolat rūpinosi būtinų priemonių, tokių kaip parakas ir sviediniai, tiekimu į pozicijas, pats neretai užtaisydavo pabūklus.

Užsitęsusi apgultis

Kol Napoleonas stiprino artileriją, prancūzų pajėgų vadovai Karto ir Lapuapas (*Lapoype*) rengė Tulono šiaurinėje dalyje

esančios kalvos užėmimo operacijas, kurios neturėjo realios strateginės vertės. Iki spalio 9 d. apgulties situacija liko nepakitusi, bet abiejose pusėse pagausėjo karių – buvo sutelkta 25 tūkstančiai prancūzų karių, o gynėjų – maždaug 16 tūkstančių. Besiginančiuosius sudarė Didžiosios Britanijos, Ispanijos, Neapolio, Sardinijos, rojalistų kariai. Verta pažymėti, kad sąjungininkų fortuose kareiviai buvo nereguliariai maitinami, britų generolo majoro O'Haros žodžiais, maistas buvo prastos kokybės, „mėsoje ir duonoje pilna kirmėlių“. Taip pat dėl įvairių tautybių karių tarpusavio mišymosi plito ligos. Žinoma, kad kas ketvirtas gynėjas sirgo ir negalėjo kovoti.

Dėl 6 savaites trukusių nesėkmingų, sporadiškų operacijų, negerėjančios apgulties situacijos kaltė Paryžiuje buvo suversta generolui majorui Karto, kurį spalio 11 d. pakeitė generolas Dopė (*Dopper*), kuris, kaip ir Karto, buvo ištikimas respublikonams, bet neturėjo karinio išsilavinimo – iki revoliucijos buvo gydytojas. Naujasis generolas turėjo ir kitą reikšmingą silpnybę – bijojo kraujo. Ši fobija priverstė generolą sustabdyti labai sėk-

mingą „mažojo Gibraltarą“ puolimą, nes jis pamatė artilerijos sviedinio mirtinai sužalotą karį. Generolas dėl kompetencijos stokos tuojau pat atsistatydino, bet prieš tai pateikė ataskaitą Paryžiui, kurioje apie Napoleoną rašė, kad šis „visada aktyvus ir demonstruoja nematyto lygio drąsą. Jis visada yra kartu su savo kariais ir, jeigu eidavo poilsio, miegodavo nepalikęs baterijų, užsiklodavo savo apsiaustu“.

Napoleonui vyriausybė suteikė majoro laipsnį. Spalio 16 d. Prancūzijos pajėgų vadu tapo profesionalus karys – generolas majoras Diugomjė (*Dugommier*). Jis iškart suprato Napoleono sumanymo, kurio įgyvendinti neleido ankstesni vadai, genialumą ir skyrė visus reikiamus „mažajam Gibraltarui“ paimti resursus. Spalio pabaigoje Napoleonas turėjo per 1600 karių, 13 baterijų – 37 patrankas ir 26 mortyras, užnugarėje buvo įrengęs patrankų dirbtuves, kur jos buvo taisomos.

Norint paimti „mažąjį Gibraltarą“, pirmiausia reikėjo įrengti papildomas baterijas, kurios apšaudytų šią gerai fortifikuotą

Napoleonas Bonapartas pats užtaiso artilerijos pabūklus priešakinėse baterijose

poziciją. Viena šių pozicijų nuo „mažojo Gibraltar“ buvo nutolusi tik per 300 m, ji buvo labai atvira prieš ugniai, nuolat apšaudoma, todėl prancūzų kariai atsisakė ten būti siunčiami. Napoleonas šią problemą išsprendė pavadinęs poziciją „bebaimių vyrų“ baterija ir garsiai savo kariams pareiškęs, kad jam „reikia vyrų, tikrų vyrų, vyrų su kiaušais, o ne verksnių“. Po šio pareiškimo savanorių šiai baterijai nebetruko, Napoleonas ir pats rodė pavyzdį kariams nuolat būdamas šiose pozicijose ir net lipdamas ant apkasų viršaus.

Žinoma istorija, kaip Napoleonas su savo seržantu Žanu Andošu Žiuno (*Jean-Andoche Junot*) rengė dienos raportą priešakinėse pozicijose, kai šalia jų sproges prieš svedinys abu apipylė smėliu. Seržantas Žanas Žiuno ramiai pasakė, kad jam nebeprireiks smėlio pranešimui nusausti (smėlis leisdavo neišsilietai rašalui ant neseniai parašytų pranešimų, kai šie būdavo susukami rengiantis skubiai gabenti).

Naujų baterijų rengimas užsitęsė iki spalio pabaigos, tačiau verta pažymėti, kad miesto gynėjai pasiryžo sunaikinti šias baterijas kontrpuolimu ir jį atliko spalio 30 dieną. Puolimui vadovavo miesto gynėjų vadas britas generolas majoras Čarlis O'Hara. Puolimas nepavyko, nes Napoleonas mobilizavo užnugaryje buvusius prancūzų karius ir paėmė į nelaisvę patį generolą majorą O'Harą. Pažymėtina, kad generolas majoras Čarlis O'Hara buvo vienintelis karininkas, kurį į nelaisvę buvo paėmęs pirmasis JAV prezidentas Džordžas Vašingtonas ir Napoleonas Bonapartas.

Apgulties pabaiga

Iki lapkričio pabaigos prancūzų situacija labai pagerėjo – jiems vadovavo profesionalas – generolas majoras Diugomjė, jis kartu su Napoleonu parengė konkretų pergalės planą. Prancūzų pozicijos buvo gerai aprūpinamos, pajėgas papildė nauji kariai – dabar jas sudarė apie 30 tūkstančių karių, iš jų kovoti galėjo apie 20 tūkstančių. Tuo tarpu sąjungininkų miesto gynėjų vadovybė buvo tarpusavyje susipriešiusi, tarp karių toliau plito ligos (iš 17600 karių kovoti

galėjo apie 7600). Napoleono artilerija buvo padariusi labai daug žalos gynybinėms pozicijoms. Tuo metu tarp uosto gynėjų buvo kapitonas Horacijus Nelsonas, kuris po dešimtmečio D. Britanijai padovanos stulbinamą pergalę Trafalgaro laivų mūšyje, tačiau apie tas dienas jis savo memuaruose rašė, kad „uoste pilna sviedinių, abejoju, ar dar ką galima sugriauti“.

Lemiamas prancūzų puolimas prasidėjo gruodžio 17-osios vidurnaktį, pilant labai stipriam lietuvi. Prancūzai uostą puolė visais frontais, bet pagrindinis puolimas vyko ties „mažuoju Gibraltar“ . Dėl liūtis pabūklai ir šautuvai negalėjo patikimai šaudyti, todėl abi pusės, norėdamos laimėti, turėjo pasitelkti durtuvus. Prasidėjo chaosas, sumaištyje buvo sužeisti prancūzų puolimui vadovavę karininkai, operacijos sėkmei kilo grėsmė. Pulkininkas leitenantas Bonapartas, kuriam prieš mūšį buvo suteiktas aukštesnis laipsnis ir patikėta vadovauti rezervui, nusprendė stoti į mūšį kartu su generolu Diugomjė. Napoleonui šturmas vos nesibaigė mirtimi – artilerijos sviedinys užmušė jo arklį, o britų puskarininkis jam durtuvu perpjovė koją. Sužeisti buvo beveik visi puolime dalyvavę prancūzų karininkai, net ir pats generolas Diugomjė, o kai kurie aukšto rango prancūzų karininkai žuvo. Vis dėlto „mažojo Gibraltar“ gynėjai ėmė chaotiškai trauktis, o *L'éguiette* ir *Balaguier* fortifikaciniuose įtvirtinimuose buvę kariai evakuotis ir laipintis į netoli kranto prisivartavusius sąjungininkų laivus.

Miestą ginančių sąjungininkų vadovybė suprato, kad jų padėtis po prarastų fortifikuotų pozicijų pasidarė beviltiška, todėl buvo nutarta palikti uostą, prieš tai sunaikinus visus jame esančius prancūzų laivus ir karinius sandėlius. Gynėjų atsitraukimas iš priešakinių pozicijų buvo chaotiškas, nekoordinuotas, vyko be įsakymų. Prasidėjo kova dėl išlikimo, nes palikti uostą norėjo ne tik miestą aktyviai gynę kariai, bet ir jo gyventojai, bijantys neišvengiamų represijų, kurios jų laukė miestą susigrąžinus prancūzams. Atsitraukdami Neapolio kariai net pamiršo pasiimti 780 savo karių. Iki gruodžio 19 d. miesto gynėjai evakavosi kartu su 7500 Tulono gyventojų, o prancūzai jų traukimosi neskubino.

Prancūzų laivų ir sandėlių naikinimas buvo chaotiškas, daug jų palikta nepalietų, nes į kai kuriuos buvo pridėta per daug parako. Šiam parakui sprogas susidariusios smūgio bangos ir liepsnos nuskandindavo net gretimai esančius mažesnius britų laivus. Iš viso buvo nuskandinti 14 prancūzų laivų, iš jų 9 – linijiniai. Atsitraukdami britai prie savo laivyno prisijungė dalį prancūzų laivų, bet uoste liko nepalieti net 14 linijinių laivų, kas labai nustebino prancūzų vadovybę, kai jie atsiėmė uostą. Per šią apgultį sąjungininkai neteko apie 2000 karių, prancūzai – apie 4000.

Tulono miesto apgulties padariniai

Prancūzams įžengus į miestą beveik iškart prasidėjo viešos represijos, be teismų buvo šaudomi ir giljotinuojami žmonės.

Napoleonas dalyvauja „mažojo Gibraltar“ šturme. Šturmo metu artilerijos sviedinys užmuša jo arklį, britų seržantas durtuvu sužaloja Napoleonui Bonapartui koją

PILIETIŠKUMAS dabartinėje Lietuvos *POLITIKOS ERDVĖJE*

Krn. Paula LIŠAUSKAITĖ

Pilietiškumą kiekvienas žmogus suvokia kitaip. Vieniems tai – valstybinių švenčių minėjimas, kitiems – nuolatinės pastangos, siekiant šviesti visuomenę, skatinant kurti bendrąjį gėrį. Pilietinė veikla Lietuvoje tampa vis aktualesniu veiksmu, vienijančiu bendraminčius įvairiose sferose, pavyzdžiui, siekiant skaidrių demokratinių rinkimų, lygių galimybių ir tautinių mažumų teisių.

Šiandien kalbiname politologą dr. Tomą JANELIŪNĄ, norėdami išgirsti jo nuomonę apie pilietiškumą dabartinėje Lietuvos politikos erdvėje.

– Kokia, Jūsų nuomone, pilietinė veikla Lietuvoje yra skatinama, o kuriai skiriama mažai dėmesio? Kodėl taip yra?

– Iš tikrųjų, šiek tiek skiriasi oficialus politinis kalbų, arba retorinis, lygis, kai daugelis kalba, jog reikia pilietinę visuomenę stiprinti, remti, skatinti. Turime dėti daug pastangų, kad pilietinę visuomenę sukurtume labai atsparią, išmintingą ir kitais gerais epitetais apibūdinamą. Netgi matome nedidelių tokios praktinės paramos ar skatinimo apraiškų, kai pilietinė visuomenė po truputį pasireiškia, tačiau šios praktinės paramos yra gerokai mažiau negu politinių deklaracijų. Bene mažiausią pilietinės visuomenės pasipriešinimą kelia bendros iniciatyvos, kurios nukreiptos, tarkime, į piliečių aktyvumą rinkimuose. Visi labai entuziastingai remia nuostatą, kad mums reikia kuo aktyvesnio piliečių dalyvavimo rinkimuose: raginame visas visuomenės grupes, ypač jaunimą, juose dalyvauti. Visos priemonės, kurios skatina bendrą rinkėjų aktyvumą, yra geros. Ypač labai remiamos tokios specifinės iniciatyvos, kaip, pavyzdžiui, „Baltosios pirštinės“, kurios turi aiškią viziją ir misiją padaryti rinkimus kiek įmanoma skaidresnius, kuo mažiau trukdyti pareikšti gyventojams savo pilietinę valią.

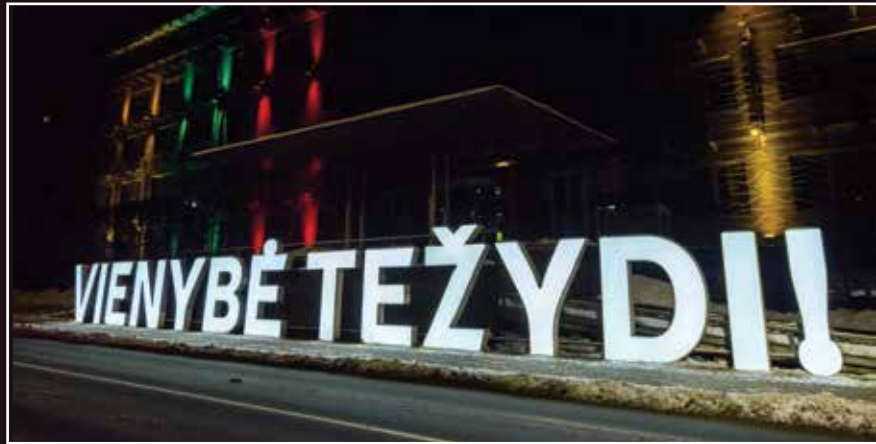
Minimalus demokratijos lygmens palaikymas, ypač susijęs su rinkimų aktyvumu, gana nemažai skatinamas tiek retorika, tiek galbūt ir praktiškai pripažintų organizacijų, kurios kviečia ne tik dalyvauti rinkimuose, bet ir sąžiningai laikytis jų procedūrų. Tai bene ryškiausia pripažinimą turinti pilietinės iniciatyvos forma. Kitos sulaukia abejonių ar vienos

ar kitos politinės jėgos arba lyderių nepasitenkinimo. Tokių organizacijų ir pilietinio aktyvumo formų gali būti labai įvairių – pradedant nuo profesinių sąjungų, kurios Lietuvoje nėra labai išsivertinusios ir, sakykime, kurių veikla net patiems žmonėms nėra iki galo aiški. Tais atvejais, kai profesinės sąjungos ar jų atstovai pradeda ginti kažkokius interesus politiniu lygiu ar Trišalėje taryboje, ar sprendžiant konkrečius klausimus, kai reikia darbuotojų teises labiau išreikšti, būna įvairių reakcijų. Ir tikrai ne visada politikai sveikina tokias profesinių santykių iniciatyvas. Aišku, kai kuriais atvejais šios iniciatyvos būna pusiau nekonvencinės, pavyzdžiui, prieš porą metų vykę įvykiai, susiję su švietimo profesinėmis sąjungomis ir jų atstovais. Šioje situacijoje buvo juntama oficialios valdžios nuostata, kad tai – priešiškas, ne labai toleruotinas veiksmas. Tai situacija, kai visuomeninės organizacijos ar profesinės sąjungos kelia

konkrečius reikalavimus, kurie nebūtinai patinka politinei valdžiai, galbūt kai kurioms politinėms partijoms, tada politikų priešiškus yra gerokai didesnis.

Lygiai taip pat gali būti ir su pilietinėmis iniciatyvomis, kurios turi savo aiškią politinę darbotvarkę arba ketinimus. Jos nebūtinai patinka visiems. Aišku, kadangi žmonių pozicijos neretai būna labai skirtingos, parama kokiai nors vienai grupei gali sukelti kitos grupės priešišumą. Čia galima pateikti labai daug įvairių pavyzdžių – nuo patriotinių organizacijų, kurios siekia įamžinti partizanų, kurie turi kontroversišką reputaciją, atminimą, iki LGBT rėmėjų, kurie nori perteikti savo idėjas viešais simboliais. Taigi, visuomenės iniciatyvos, kylančios iš tam tikrų grupių, kurios ieško būdų, kaip atkreipti į save dėmesį, naudoja metodus, kurie ne visada yra tradiciniai. Viena vertus, jie kartais balansuoja ties koku nors viešo-

sios tvarkos pažeidimu, sukelia gana priešišką reakciją tiek likusios visuomenės dalies, tiek politikų, kurie įsivaizduoja, kad gina visuomenės interesus, ir priešinas tam tikroms pilietinėms iniciatyvoms, kurios galbūt priklausos mažumoms ar kurios neatspindi didesnės visuomenės dalies nuomonės.

Taigi, mums labiausiai trūksta suvokimo, kad pilietinės iniciatyvos gali būti labai įvairių formų, kilti iš labai skirtingų visuomenės grupių ir kad jos bet kuriuo atveju turėtų būti toleruojamos, bent išklašomos. Neturėtų būti skubama iškart jų užgniaužti, pripažinti grėsmę keliančiomis iniciatyvomis, bet stengiamasi įsiklausyti, pagalvoti, kokie yra tų iniciatyvų tikslai. Žinoma, čia irgi reikia tam tikro atsargumo, nes gali pasitaikyti ir nemažai piktavalių iniciatorių, kurie, prisidengdami visuomenės problemomis, bandys apsimesti pilietinės visuomenės atstovais, nors realiai jų tikslai iš tikrųjų yra labai primityvūs ar net pavojingi, pavyzdžiui, destabilizuoti visuomenę, sukelti sumaištį, riaušes. Žinome, kad šalia Lietuvos yra priešiški valstybių, kurios labai mielai prisidengia įvairiomis radikaliomis visuomenės grupėmis ir, remdamos tą radikalumą, bando didinti visuomenės susipriešinimą. Bet apskritai kol kas nemokame elgtis su pilietinės

visuomenės iniciatyvomis bent jau tuo požiūriu, kad mums trūksta pradinės tolerancijos ir išminties, kad galėtume priimti tuos žmonių keliamus klausimus, problemas ir leisti pajusti, kad ir jie turi politinės įtakos ir galios bent jau pristatyti šiuos klausimus politikams, sulaukti jų dėmesio. Nes pilietinės iniciatyvos pagrindinė misija – leisti kiekvienam žmogui būti išklašytam, rasti tokią formą, kuria jis galėtų pasiekti sprendimų priėmėjus, jei tos formos yra nesmurtinės, nekalia grėsmės kitoms visuomenės grupėms, kas irgi labai svarbu. Galimybė išreikšti savo poziciją neturi varžyti kitų, kelti grėsmės kitoms grupėms, ypač mažumoms, kurios yra jautresnės daugumos spaudimui. Visa tai, kas nežeidžia kitų, nekalia smurto pavojaus, turėtų būti priimama kaip normali pilietinė diskusija, į kurią verta atsivėlgti.

– Kokie veikėjai šiuo metu yra aktyviausi Lietuvos pilietinėje erdvėje?

– Pastaruoju metu atsiranda „įdomesnių“ veikėjų. Vieni – labai keisto „pobūdžio“, sakykime, tam tikros ne partinės, o pasaulėžiūros ideologijos atstovai, kurie, pavyzdžiui, remia kažkokias labai plačias idėjas, tarkime, liberalizmo

kryptį. Kaip pavyzdys – Andrius Tapinas ir Laisvės TV, kuri remia gana daug iniciatyvų – nuo paramos medikams iki paramos Baltarusijos opozicijai arba – anksčiau – pasipriešinimo Lenkų rinkimų akcijos atstovams Seime. Tai nėra nei partija, nei oficiali organizacija, skirta tam tikroms nevyriausybinėms iniciatyvoms pristatyti. Jos pagrindas – netgi komercinė struktūra, turinti savo komercinių interesų, bet, vienaip ar kitaip, tokie veikėjai kaip A. Tapinas geba suvienyti žmones, turinčius panašų požiūrį, kaip reikėtų elgtis vienoje ar kitoje situacijoje, panašią pasaulėžiūrą, sakyčiau, liberalią, kurią irgi bando propaguoti ir saugoti nuo, kaip jiems atrodo, netinkamų sprendimų. Jie geba labai greitai ir spontaniškai susiorganizuoti į *flashmob'ų* renginius ir išreikšti savo poziciją. Tokios grupės, visiškai neformalios, neįregistruotos pagal savo paskirtį, manau, taps vis dažnesnės, nes šiais laikais nebūtina įregistruoti organizacijos, kad suvienytum bendraminčius. Juos galima vienyti socialiniuose tinkluose, sukuriant tam tikras grupes, arba tiesiog jų rasti staigiai paskelbus žinutę per socialinę mediją ir pakviesti į renginį. Tokie spontaniški pilietinės iniciatyvos organizatoriai tampa netgi įtakingesni, reikšmingesni, negu kai kurios tradicinės organizacijos, kurios turi savo struktūrą, narystę, rengia periodinius renginius, suvažiavimus. Jos tampa nuobodžios, dažniausiai egzistuoja tik dėl savęs, o ne dėl platesnės visuomenės grupės interesų. Manau, kad jos po truputį nyks. Bet spontaniškos iniciatyvos, kurios gali būti ir vienos problemos iniciatyvos, pavyzdžiui, Baltarusijos opozicijai paremti, yra sveikintinas dalykas, nes nėra apribotos kažkokių oficialių procedūrų, leidžia labai efektyviai, greitai

išspręsti vieną ar kitą klausimą, kuris rūpi kažkuriai visuomenės daliai. Tai – gerai, kadangi nepažeidžiant kitų teisių ir neskatinant smurtinių veiksmų galima sužadinti ir tą visuomenės dalį, kuri anksčiau buvo pasyvi vien dėl to, kad nenorėjo įsipareigoti kažkokiai organizacijai, partijai, daryti kažką, ko reikalaujama pagal jos įstatus. Ta visuomenės dalis gali kur kas greičiau ir kartais efektyviau per tokias atsitiktines akcijas įsitraukti į svarbių problemų sprendimo procesą. Taip pilietinė visuomenė ir gali pasireikšti.

– Kaip aktyviai Lietuva įsitraukia į Europos Sąjungos (ES) šalių pilietines veiklas? Koks jos vaidmuo remiant Baltarusijos ar Rusijos opoziciją?

– Mūsų šalis tradiciškai remia įvairias pasipriešinimo Rusijai iniciatyvas ir judėjimus. Tai vyksta jau gana seniai – nuo Gruzijos karų 2008 metais, Ukrainos Oranžinės revoliucijos ir Krymo okupacijos, dabar – remiant Baltarusijos opoziciją, kuri stengiasi atsilaikyti prieš Aliksandro Lukašenkos režimą. Tokios iniciatyvos jau beveik įsitvirtinusios Lietuvoje ir mes turime tikrai puikių to pavyzdžių: parama Ukrainai per įvairias savanoriškas veiklas – „Blue/Yellow“ iniciatyva, Jono Ohmano savanoriškos pagalbos sistema, teikiant jai paramą, taip pat mūsų parama Baltarusijos opozicijos atstovams, tiek juos priimant čia, tiek organizuojant palaikymo akcijas, tas pats Baltarusijos–Baltijos kelias pernai. Mes žymiai geriau susiorganizuojame demonstruodami paramą šioms Rytų kaimynėms, nes turime bendrą agresorių – Rusiją. Labai aiškiai remiame tuos, kurie priešinas šiai agresijai – ar tai

būtų kartvelai, ar ukrainiečiai, ar baltarusiai, – mes puikiai juos suprantame, nes patys tai patyrėme ir norime, kad mūsų sėkmės istoriją pakartotų ir kiti.

Kur kas mažiau dėmesio skiriame kitiems pasaulio regionams arba kitoms, sakykime, laisvės siekiančioms tautoms, arba agresija bandančioms pasižymėti organizacijoms. Pavyzdžiui, yra buvę Vilniuje palestiniečių palaikymo akcijų, palaikėme Honkongo protestuotojus, tačiau tai keleriopai mažesnės žmonių grupės, todėl jų rūpesčiai sulaukia mažiau dėmesio, nes neturime tokių bendrumenių, kurios labai domėtusi kitais – tolimesniais – regionais.

ES šia prasme mes irgi esame ganėtinai pasyvūs. Tendencijos, kurios dominuoja didžiosiose Europos sostinėse – Berlyne, Paryžiuje, Madride, – Lietuvoje sulaukia mūsų politinė darbotvarkė. Tai, kas labiausiai rūpi mums (grėsmės iš Rytų), Europoje nelabai aktualu, o tai, kas rūpi Vakarų Europai, kad ir tie patys palestiniečiai arba Sirijos karai, mums atrodo labai tolima. Tai ne mūsų reikalas, taigi, sprendžiant šiuos klausimus, beveik neįsitraukiame. Europos mastu irgi tas pilietinės iniciatyvos demonstravimas yra ganėtinai menkas. Mes, kaip ES piliečiai, turime tiek peticijų teisę, tiek pilietinės iniciatyvos teisę. Tai dvi skirtingos, bet vienos svarbiausių ES lygiu teisių, priklausančios mums, kaip jos piliečiams. Peticijų teisė reiškia, jog kiekvienas iš mūsų galime pateikti oficialų prašymą, kurį turėtų svarstyti Europos Parlamentas (EP), jeigu kas nors, mūsų nuomone, pažeidžia mūsų teises arba ES lygiu priimami neteisingi sprendimai. EP, peržvelgęs šį klausimą, gali jį suformuluoti ir perduoti Europos

Komisijai (EK) svarstyti. Šia peticijų teise mes itin retai naudojames. Tik vienetai kreipiasi į EP peticijų grupę. Manau, jog mūsų žmonės apskritai nelabai žino, kas yra peticijos, nes lygiai taip pat nacionaliniu lygiu mes turime šią teisę ir galime peticijas rengti Seimui. Aišku, gal dėl to, kad ilgą laiką peticijos buvo procedūriškai labai sunkiai pateikiamos ir iš tikrųjų labai daug jų būdavo atmetama, ši teisė taip ir neįsitvirtino Lietuvoje kaip reali piliečių galimybė ginti savo teises arba prašyti keisti įstatymus. Lietuvoje peticijų teisė tapo iškreipta, kai dažniau net oficialūs lobistai naudojosi ja tam, kad atstovautų kokiai nors savo organizacijai ar verslo klientui, bet ne realioms žmonėms, gintų visuomenės interesus. Lygiai taip pat ir ES peticijų teise yra itin retai naudojama, netgi pamiršta ši galimybė. Iniciatyvos teisė Europos lygiu – tai teisė, kuriai įgyvendinti reikia surinkti milijoną remiančių parašų. Tada ji turėtų būti perduota per visas oficialias ES institucijas Komisijai, o Parlamente rengiami klausymai, po to duodami konkretūs nurodymai, kaip EK turėtų užtikrinti tam tikro klausimo sprendimą. Ši teisė visos Europos mastu kol kas taip pat retas dalykas. Man regis, iki šiol sėkmingos buvo 6 ar 7 iniciatyvos, pasiekusios šią stadiją, kai, surinkus daugiau negu milijonas parašų, ta iniciatyva galiausiai buvo svarstoma. Kalbant apie paskutinę iniciatyvą, inicijuotą 2017 metais, pažymėtina, kad lietuviai nebuvo išskirtiniai, nes labai reikšmingai nedalyvavo – Lietuvos buvo surinkta beveik 19 tūkst. ją remiančių žmonių parašų. Taigi lietuviai įgyvendinant Europos iniciatyvas dalyvauja ne itin aktyviai. Visos kitos problemos ES lygiu beveik nesulaukia Lietuvos dėmesio.

Neišdildomi studijų Prancūzijoje išpūdžiai

Krn. Vytautė
KUPČIŪNAITĖ

Eimanto
GENIO
nuotraukos

**Trečiojo kurso pradžia (V studijų semestras)
Viktorui MAKAROVUI, Dominykui
KRUTULIUI, Gabrieliui TARASEVIČIUI
ir Vytautei KUPČIŪNAITEI prasidėjo
kiek kitaip nei likusiems Lietuvos karo
akademijos kariūnams.**

**„Esame laimingi, kad visiems
keturiems lietuviams pavyko
išlaikyti „Kalnų kurso“ egzaminą ir
gauti diplomus!“**

Keturiems trečiojo kurso kariūnams buvo suteikta galimybė praleisti pusmetį Sen Siro karo akademijoje (*École spéciale militaire de Saint-Cyr*) Prancūzijos, susipažinti su šios šalies kultūra ir kariuomene.

Tik atvykę į vietą ir atlikę visas testavimo dėl COVID-19 procedūras, kartu su Prancūzijos, Ispanijos ir Suomijos kadetais pradėjome ruoštis vadinamajam „Kalnų kursui“ – *Brevet d'Alpinisme Militaire*. Pasiruošimas prasidėjo nuo išgyvenimo kalnuose teorinių žinių – kokie pavojai dažniausiai kyla ir kokie blogiausi scenarijai gali laukti kalnuose padarius bent vieną mažą klaidelę. Supratę, kokie gali būti pavojingi kalnai, atsakingai ruošėmės ir daug treniravomės. Dvi savaites buvome mokomi naudoti alpinizmo įrangą, instruktuojami, kaip nepatiriant traumų taisyklingai kopti, įgijome reikalingų įgūdžių, kaip patiems, be instruktoriaus pagalbos, susitvarkyti įrangą ir pasiruošti kopti į kalną ir leistis nuo jo.

Ruošėmės būrio sudėtyje kartu su kitais kadetais. Didžiausia problema, kilusi jau pirmosiomis dienomis ir persekiojusi beveik visą laiką, buvo... prancūzų kalba, t. y. jos nemokėjimas. Instruktoriai nekalbėjo angliškai, o *Erasmus+* studentai – prancūziškai, todėl Sen Siro karo akademijos kadetai buvo mūsų ausys ir akys. Jiems padedant galėjome suprasti, kas vyksta ir ką turime daryti.

Pasibaigus pasiruošimo „Kalnų kursui“ etapui, rugsėjo 1-ąją išvykome į Prancūzijos Alpių regioną ir čia praleidome 10 dienų. Nepaprasto grožio kalnai ir miestai užbūrė visus. Galbūt net kiekviena varginanti diena tapo truputį lengvesnė dėl gamtos, kuri mus supa, grožio. Jau pirmąją dieną, kai pamačiau kalnus, suvokiau, kokio žodžiais neapsakomo grožio gali būti pasaulio gamta.

10 nuostabių, bet labai sunkių dienų vainikavo kurso baigiamasis egzaminas, kurio metu turėjome savarankiškai parodyti, ko išmoko-

me, įvykdyti skirtas užduotis. Esame laimingi, kad visiems keturiems lietuviams pavyko išlaikyti „Kalnų kurso“ egzaminą ir gauti diplomus! Žinome, kad tai – tik mažas žingsnelis, palyginti su patyrusių alpinistų pasiekimais, bet gera pradžia visiems suteikė daug džiaugsmo.

Rugsėjo 11-ąją atėjo laikas grįžti atgal į Bretanės regioną, Guer miestelį, kuriame įsikūrusi istorinė Sen Siro karo akademija.

Čia susipažinome su visais likusiais *Erasmus+* programos kadetais, kurie prie mūsų prisijungė tik po „Kalnų kurso“. Iš viso šią *Erasmus+* rudens laidą sudarė 17 užsieniečių kadetų (5 – Ispanijos, 3 – Italijos, 2 – Austrijos, 1 – Suomijos ir 2 – Pietų Korėjos). Visi, tokie skirtingi ir skirtingai įdomūs, sukūrė vieną įdomiausių kolektyvų, kuriame tik yra mums tekę būti. Sužinojome, kaip organizuojamos studijos jų karo akademijose, supratome, kur mūsų akademija dar gali pasistengti, ir pastebėjome daug panašumų. Visą semestrą stengėmės praleisti kuo daugiau laiko vieni su kitais, kuo daugiau sužinoti vieni apie kitus, mūsų šalis ir jų tradicijas.

Visi lietuviai buvome išskirstyti po skirtingas kuopas ir būrius. Aš patekau į būrį, kuris turėjo „Užsieniečių būrio“ šaukinį. Iš 30 jo narių po 1 buvo Lietuvos (aš), Italijos, Suomijos ir Ispanijos atstovą, 5 – atvykę iš Vokietijos, Vietnamo, Afrikos ir Tailando, kur studijuoja pagal karo akademijos studijų programą (3 metus). Įdomus ir labai įvairus būrys, kiekvieną dieną keldavęs šypsena, padėjo įveikti visus išbandymus šį rudens semestrą ir visam gyvenimui liko mano širdyje.

Nors COVID-19 pandemija labai suvaržė mūsų galimybes, stengėmės iš Prancūzijos pasiimti kuo daugiau. Kiekvieną laisvą savaitgalį, nors (nemeluojau) jų buvo labai nedaug, keliavome po Bretanijos regioną, bandėme išragauti visus tradicinius patiekalus, desertus ir vyną, pamatyti kuo daugiau naujų

vietų. Be kelionių, dalyvavome 3 pratybose su Prancūzijos kadetais. Pamatėme, kaip mokomi būsimi Prancūzijos kariuomenės karininkai, kas akcentuojama, o kas praleidžiama pro pirštus. Be pratybų, mums taip pat teko dalyvauti Sen Siro karo akademijos tradiciniuose renginiuose, kurių buvo tiek daug, kad net sunku visus prisiminti. Po šio pusmečio susidariau nuomonė, kad ši akademija – daugiausia tradicijų turinti mokslo įstaiga, kurioje esu buvusi. Tradicijos be galo gražios ir įdomios, tiesa, užsienio kadetams labai neįprastos. Bet kaip prancūzai mėgsta sakyti, „Prancūzijoje viskas kitaip...“

Man asmeniškai tai buvo vienas įsimintiniausių ir gražiausių prisiminimų vertų laikotarpių. Prancūzija tapo tokia jauki ir sava. Įsitikinau, kad, norint pažinti kitą valstybę, nereikia važiuoti į sostinę, geriausia – apžiūrėti mažesnius miestus ir miestelius, kuriuose tikrai pulsuoja jos širdis.

Kariūnas Dominykas Krutulis taip pat pasidalijo viešnažės Prancūzijoje išpūdžiais: „Prancūzijoje praleistas laikas paliko neišdildomų išpūdžių. Teko save išbandyti „Kalnų kurse“ ir dvi savaites grožėtis Alpėmis, kartu su prancūzų kariūnais dalyvauti pratybose ir išvykose. Keliavome po šalį, aplankėme didžiąją Bretanijos regiono dalį. Sen Siro akademijoje turėjome labai geras gyvenimo sąlygas, paskaitos buvo tikrai aukšto lygio, valgykloje maitino išskirtinai skaniai, o jei nebūtų COVID-19 apribojimų, sąlygos sportuoti irgi būtų buvusios idealios. Per kelis mėnesius sugebėjau šiek tiek pramokti prancūzų kalbos, kas, tikiu, man pravers ateityje.“

Visiems, planuojantiems vykti pagal *Erasmus+* programą į Prancūziją, patarimas – turėkite kantrybės, nes didžiąją laiką dalį daug ko nesuprasite, bet laikui bėgant pasidarys aiškiau ir išvažiuosite iš šios šalies patyrę nepakartojamų išpūdžių ir radę naujų draugų.

5 PRATIMAI, kuriuos visi turėtų daryti

Andrius
PAULIUKIČIUS

Mano manymu, visi, besitreniruoję su svoriais ir nepatyrę stuburo, kelių ar pečių traumų, turėtų daryti pritūpimus, „mirties trauką“ (atkėlimą), štangos spaudimą gulint, prisitraukimus ir kojų kėlimo pratimą pilvo presui stiprinti.

KĄ APIE ŠIUOS PRATIMUS REIKĖTŲ ŽINOTI?

1

Nesvarbu, kurią „geležinę“ sporto šaką kažkada pasirinkote – jėgos trikovę, kultūrizmą, galiūnų sportą ar sunkiąją atletiką, šie pratimai labiausiai stimuliuos bendrą raumenų jėgos ir apimčių augimą. Galite daryti ir visus kitus, bet, jei treniruotėje nebus šių, jūsų arsenalas bus silpnesnis nei to, kuris juos daro.

2

Net jei tai būtų ne „geležinis“ sportas, o, pavyzdžiui, disko metimas ar imtynės, vis tiek, gerinant savo fizinį pasirengimą, geriausia daryti šiuos pratimus.

3

Šių pratimų privalumas tas, kad jiems nereikia ypatingos įrangos. Juos atlikti galima bet kur – tiek daugybę įrangos turinčiame sporto klube, tiek rūsyje įrengtoje salėje.

4

Raumenų jėga matuojama tik atliekant bazinius pratimus su laisvais svoriais. Nesvarbu, kiek plytelių jūs uždėsite treniroklyje atlikdami rankų ar kojų tiesimą, lenkimą ar suvedimą. Svarbiausia – kiek pritūpėte, išspaudėte, atkėlėte nuo žemės, nes tai – jėgos trikovės varžybų pratimai ir pratimai, kuriais testuojant matuojamas fizinis pasirengimas. Šiuos pratimus darant, jis ir turi būti gerinamas. Tai reiškia, kad, jeigu norite daugiau išspausti, turite spausti.

5

Dėl pilvo preso. Šios kūno dalies apimties didinti nereikia. Bet stiprus pilvo presas reikalingas tam, kad galėtumėte saugiai atlikti kitus veiksmus – pritūpimus, trauką, spaudimą virš galvos. Jei pilvo presas per silpnas, nugaros apačia visada kenčia.

Dar svarbi visų šių pratimų atlikimo technika, bet padėti šiuo klausimu galėsiu, kai ateisite į salę. Tad šias eilutes pasibraukite.

Nebarstykite prieskonių į tuščią puodą

Klaida, kurią aš matau darant komerciniuose sporto klubuose, taip pat pastebėjau Karo akademijos sunkumų kilnojimo salėje, kai treniruotė pradedama nuo žasto dvigalvio raumens stiprinimo. Gerai išvystyti dvigalviai raumenys labai gražiai atrodo, bet funkciškai nėra vieni svar-

biausių. Svarbūs (ir tai iki tam tikro lygio) jie yra tik profesionaliems kultūristams. Kitur, kur svarbu ne atletų grožis, o jo funkcionalumas, šie raumenys (daugelio vadinami bicepsais) neturi didelės reikšmės. Laikant fizinio pasirengimo testus, jie reikalingi tik atliekant prisitraukimus, bet net tada kaip pagalbiniai, nes pagrindinį darbą turi atlikti nugaros.

Jų treniravimas pats savaime nėra ydingas dalykas, bet tuo užsiimti prasminga tik tada, kai jau atlikote kažkurį iš mano nurodytų pratimų, antraip rankų lankstymas su štangute yra tiek pat naudingas, kiek prieskonių barstymas į tuščią puodą, kai jame dar nėra nei mėsos, nei bulvių ar ryžių. Varžybinis kultūrizmas vėlgi būtų išimtis, bet kariūno, kuris ateina į salę, pirminis tikslas turėtų būti pasirengti pritūpimo, atkėlimo, spaudimo nuo krūtinės, prisitraukimų testams, nes tarnyboje svarbi jėga ir funkcionalumas, o ne estetika. Jei mūšio lauke tektų pakelti ir nešti sužeistą kolegą, prireiktų kojų ir nugaros jėgos. Dailūs bicepsai šioje situacijoje būtų reikalingi tiek, kiek tankui – lieti ratai.

Kurį patiekalą pasirinktumėte?

Jei treniruotėms salėje dėl didelio bendro užimtumo ir krūvio negalite skirti daug laiko ir energijos, į ją atėję galite padaryti kažką, tačiau ne viską. Jei ateitumėte į valgyklą ir jums pietums būtų patiekta sriubos, mėsos su ryžiais ir daržovėmis, o desertui kompoto ir bandelė, tačiau turėtumėte laiko tik kuriam vienam patiekalui suvalgyti, kas būtų?

Taip pat reiktų žiūrėti ir į treniruotes. Jei tam galite skirti 1–3 valandas per savaitę, t. y. tik 1–3 kartus apsilankyti salėje, ir iš to turite gauti geriausią įmanomą rezultatą, jums teks pasirinkti pratimus, kurie jį užtikrins.

Kodėl būtent šie pratimai?

Palyginkime rankų lenkimą su štanga ir prisitraukimus. Atlikę 3–4 rankų lenkimo serijas, būsite atlikę 3–4 serijas žasto dvigalviui raumeniui treniruoti. Atlikę 3–4 prisitraukimų serijas, būsite atlikę 3–4 serijas nugarai ir kartu šiam raumeniui stiprinti, nes prisitraukiant jis dirbs kaip pagalbinis.

Tas pat vyks ir atliekant rankų tiesimo pratimus trigalviui raumeniui (tricepsui) tobulinti treniroklyje, nes treniruojami tik tricepsai, ir štangos spaudimą gulint ar atsispaudimus nuo lygiagrečių, nes tada treniruojami krūtinės, pečių ir trigalviai raumenys.

Daugiausia raumenų įdarbinama atliekant pritūpimus su štanga ir „mirties trauką“ (atkėlimą). Juk esate pajutę po ilgos treniruotės pertraukos, kad kūnas atrato nuo krūvio, dėl to raumenis vėl labai skauda? Čia ne rekomendacija, bet jei po tokios pertraukos atliktumėte 10 serijų tik pritūpimų arba tik traukos pratimų, labai mažai jūsų raumenų po to neskaudėtų.

Jei jūsų tikslas – didesnė raumenų jėga, ją labiausiai padidinsite keldami didžiausius svorius, o didžiausi svoriai naudojami atliekant atkėlimą, pritūpimą ir spaudimą.

Jei jūsų tikslas – didesnė raumenų masė, jos augimą labiausiai paskatintų didelių svorių kilnojimas, tad vėl geriausia daryti šiuos pratimus.

Jei jūsų tikslas – sudeginti kuo daugiau riebalų, šiuos pratimus atliekant dalyvauja daugiausia raumenų, todėl daugiausia sunaudojama ir kalorijų.

Jei jūsų tikslai kada nors pasikeistų, šie pratimai vis tiek turės likti jūsų arsenale, nes jie – viso pasirengimo pamatas. Jei norite tvirtumo, jį statyti reikia pradėti nuo pamatų. Jei klijuoti tapetus pradėsite dar prieš tai, kai bus išlieti pamatai ir sumūrytos sienos, vėjas juos labai greitai nuplėš.

Kariūnų bataliono vado taurė 2021

Krn. Goda
BILSKYTĖ

Eimanto GENIO
nuotraukos

Kariūnų bataliono vado taurę šiemet iškovoję IV – Saulės mūšio kuopa. Paskutinėse rungtyse ji sukaupė visas jėgas ir išsiveržė į priekį.

Finalinėje virvės traukimo rungtyje tradiciškai dalyvavo visi – net tie, kurie jos netraukė. Visi aplink skandavo, mėgino išblaškyti varžovus ir paskatinti saviškius. Viena pergalė buvo iškovota būtent

dėl palaikymo komandos skandavimo – skaičiuotė sutelkė traukimo jėgą, ir keliais pulsuojančiais judesiais varžovai buvo išmušti iš vėžių.

Po varžybų kariūnų laukė ne tik apdovanojimai, bet ir visa puota! Nugalėtojams atiteko užrašu „Tavo kalibro universitetas“ papuošti saldūs prizai.

Nuo 2012-ųjų vykstančios žaidynės kasmet pritraukia vis daugiau dėmesio, o nuolat kintančios rungtys vis geriau atskleidžia komandos vienybę – glaudų bendradarbiavimą ir kartu individualų kiekvieno jos nario indėlį.

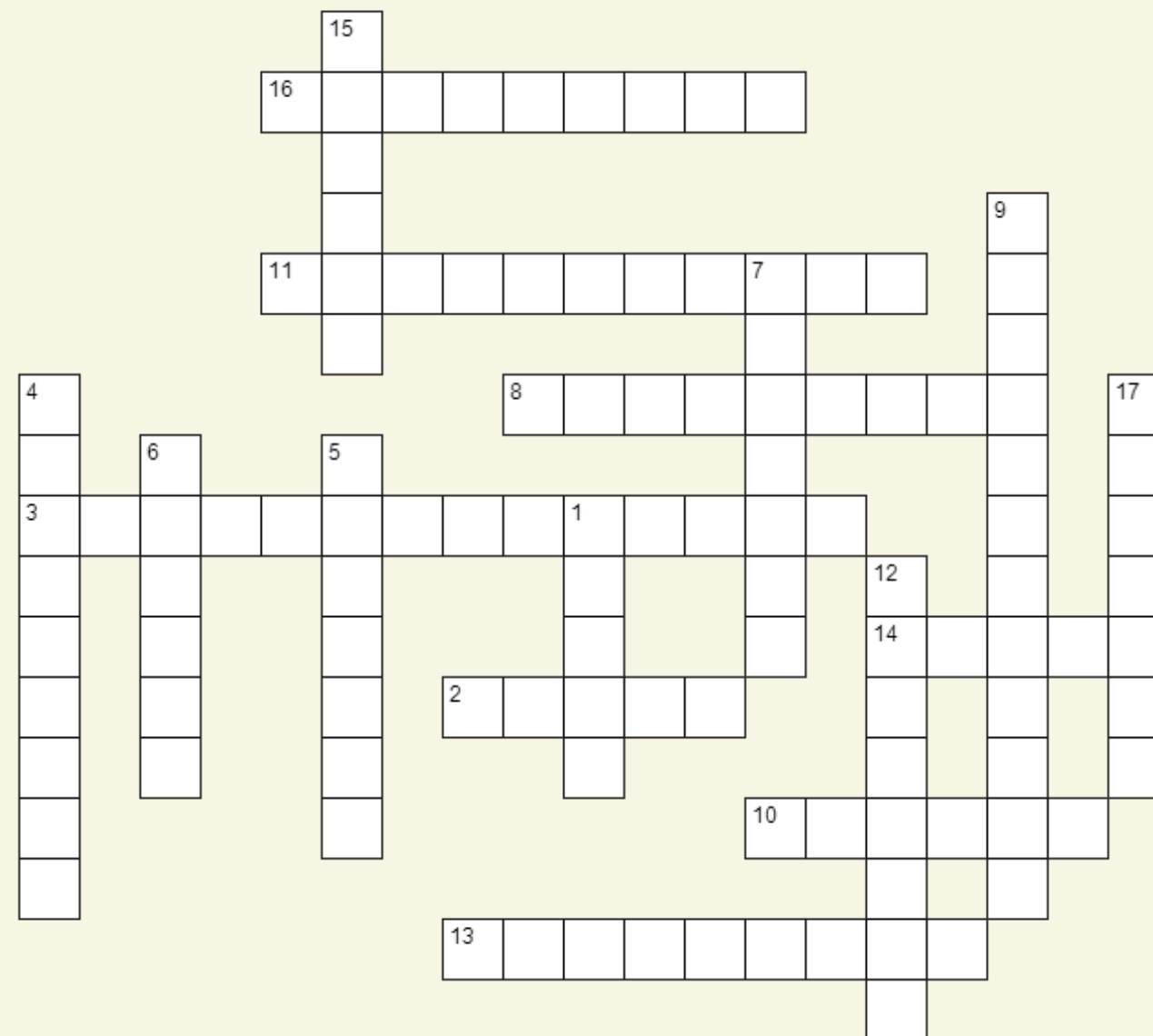
Kariūnai kelias birželio mėnesio savaites varžėsi įvairiose rungtyse, norėdami išsiaiškinti, kuri kuopa geriausia. Šiemet kuopos savo komandas delegavo dalyvauti šešiose rungtyse: futbolo, krep-

šinio, tinklinio, karinės estafetės, kulkosvaidžio FN-MAG laikymo ir labiausiai dėmesį kaustančioje – virvės traukimo.

Garbingą antrąją vietą iškovoję II, trečiąją – III kuopa. Šiemet pirmą kartą su kariūnais varžėsi ir Kariūnų bataliono profesinės karo tarnybos karių būrys.

Šios varžybos buvo surengtos, kad suvienytų batalioną, suburtų į vieną komandą dėl bendro tikslo, ir dabar tapo gražia tradicija, puoselėjama metai iš metų. Pagrindinis šių varžybų trofėjus – Bataliono vado taurė, ant kurios išgraviruojamas kuopos nugalėtojos pavadinimas.

Paskutinę varžybų dieną plūstančios palaikymo ir džiaugsmo emocijos atsispindėjo ne tik kariūnų, bet ir jų instruktorių bei vadų veiduose.

Kryžiažodį sudarė
doc. dr. Manvydas
VITKŪNAS

1. Viena iš kalbų, kurių mokoma LKA Užsienio kalbų centre.
2. Vienas iš buvusių LKA viršininkų.
3. Ginklas, pradėtas naudoti per Pirmąjį pasaulinį karą.
4. Miestas Lenkijoje, buvusi Vokiečių ordino sostinė.
5. Pirmajame pasauliniame kare kovojusių šalių sąjunga.
6. Prie LKA štabo pastato augančių medžių rūšis.
7. Gyvenvietė šalia Klaipėdos, prie kurios yra karinis poligonas.
8. Iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kilęs generolas, JAV statęs Vest Pointą.
9. Šalis, kurioje 2021 m. atsinaujino intensyvūs karo veiksmai.
10. Lengvosios kavalerijos rūšis.
11. Miestas, kuriame dislokuotas Oro gynybos batalionas.
12. Geriausias 2021 m. LKA absolventas.
13. Vieno iš Lietuvos KJP laivų apibūdinimas.
14. Koncernas, gaminantis pėstininkų kovos mašinas „Boxer“.
15. Vienas iš tarpukario Karo mokyklos viršininkų.
16. Partizano Juozo Lukšos slapyvardis.
17. XIII a. mūšis, kuriame lietuviai savo priešus įveikė ant jūros ledo.

